ТАХАН — СССР КОНСТИТУЦЕ ДИ

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дену • ЕРА, 5 декабрь, 1974 шу. • № 145 (5434). • Мах 2 кеп.

ЭГГАРА ТОЛАШАГIА ЯР

Советски наха хIара шера 5-ча декабре дезду СССР Конституци — Советски паччахьалкхен Керттера закон тIайийца ди. Цу лоархIамеча документа тIа я социалистически демократе принципаш. Цу тIа дIачIоагIдаь да къахьегамхой депутатий Совташ бокъонца долча халкъа Iаьдала органаш хилар, вай мехка боахама социалистически система хилари производства орудеши средстваши общественни доалахье хилари. Граждании бокъонаши кортамукъали хилар бакъ а деш, вай Конституце уж Iалашъю материальни а, политически а, юридически а. Цунца эргаш я из буржуазии мехкий конституцеел.

Цхьанна а капиталистически мехка я а яц е хила йиш а яц бокъонца йола демократи. Цигара яр бIаьхийча наьха демократи я. Ший чудоацамга диаличa из къахьегамхой Iехабеи IотоIабеи лаьрхIа я. Цунна хьалхашка уттаду декхар да доал деш бараштa, наха эксплуатаци ераштa найдаегIа йола порядок оттаярц хьаллоаттаяри.

Советски Союзерчен кхыча социалистически мехкашкарчен гIулакхаша дерригача дунен тIара къахьегамхой тIа-тIа чIоагIагIа тешабу бокъонца йола паргIато халкъа Iаьдало, социализма мара яхьаргйоацилгах. Советски Iаьдало хабарагIа а доацаш гIулакхаца хьахьокх ше халкъа Iаьдал хилар, миллионаш болча къахьегамхой политически вахарах безам болийт, паччахьалкхенна доал деча юкъеоз. Алхха вай Нохч-ГIалгIайчене моттигерча Советашка хержа ва 9139 депутат. Царел аханел совгIа бараш ихалнах ба, 66,4 процент — болхлой колхозхойи, 34 процент 30 шерага ихачаза бола кагий нах. Республика Советашка ба цуи территоре тIа дахача дерригача къамий викалаш, царца цхьана 65,7 процент нохчий гIалгIайи ба, 29 процент — эрсий.

ХIаьта малаш хиннаб Советски Iаьдал далалехьа Россе Iаьдала доал даьраш? Паччахьа Россе IV Паччахьалкхен думе 1912 шера хержача 439 депутатах 354 вар помещикий, городской буржуазе, торговций, кулакий викал. Цунна тара сурт да тахан капиталистически мехкашка. США конгресса 535 членах 184 предприниматели банкири, 57 дуккхача лаьттай дай, доккха тIема чин дараш ба, бакъда воацаш ва цхьакха а болхло, бахача наьха лоархIаме дакъа болхлошка кхоаче а.

Вай мехка шоай харжархой лоIам кхоачаш я беш, Советашка гIоала депутаташа тIанйю халкъа боахам дIахо дегIабоалабара, бахача наьха культурно-бытовой хьашташ кхоачашдара тIаерзаяь йола решенеш. Цар Iалашду уж кхоачашьелга. Депутаташа из гIулакх чакхдоах Советашта, хIара депутата гонахьа царна новкъостал деш, шоай лоIамагIа из каранйца болча активистий гIонца. ХIанз вай республика моттигерча Советашка болх беш я 1470 массазара комисси, царна юкъе ва 7300 депутат, цул совгIа цу комиссей балхаца дакъа лоацаш 10,5 эзарнел совгIа активист-общественник ва.

Советски демократи Iаьдала органаш — Советаш шийна чулаьца Iац, цо иштта чулоац массови общественни организацеш, эггара хьалха профсоюзаш а комсомол а лоацаш. Царех хIара организаце ший лоархIам ба къахьегамхой социальни хьинар айвара. ХIанз бIаь миллион совгIа болхлой гIулакхера саги чувоагIа профсоюзаш, юртарча къахьегамхой йоккха отрядаш — уж я доал дареи боахам лелабареи дуккхача наьха школа, коммунизма школа.

Социалистически демократи толам боаккхаш дегIаахар бокъонца Iалашдеш дола хьал — коммунизм хьалъяра лоаттабеча къовсаме советски халкъа идейни баьчча йолча Коммунистически парте деш дола кулгал. Советски халкъ Iалаьмате чIоагIа кхотаденна да ший хьамсарча партена гонахьа, шеко йоацаш хьал а лоац чакх а йоах цун чура а арахьара а ленински политика.

Советски Конституце наха еннай дуккха а ноахалам хьега къахьегара сийлахь-йоккха бокъо. Из да социализмана карагIдаьнна Iалаьмате доккха хIама. Вай мехка ба а бац е хила йиш а яц бе болх боацаш нах, хIара советски сага йиш я шийна еза професси харжа, цунна Iалашду хьаьналеи камаьхал йоалаши къахьега хьалаш.

Советски сага еннай деша, салаIа, къаьелча пенси ийде бокъонаш. Вай социалистически паччахьалкхено даим йоакхо ю наьха унахцIено лораяра, цар культурни боарам айбара, вахар ираз долаш хилийтара. Цунна дола масал да Нохч-ГIалгIайчене хIара шера тIа-тIа дукхагIа хьалдеш латта наха чубаха цIенош, бераштa деша, школаш, берий бешамаш, яслеш, культура объекташ, а. кх, дI.

Селла йоккхий бокъонаш яларца цхьана Конституце советски сага тIадохк хоадам боллаш дола декхараш а. Уж да Даьхе лораяр, хьаьнала къахьегар, социалистически доалахье лораяр, вай мехка сий лакха лоаттадар. Уж сийлен декхараш кхоачашдар, Даьхен экономически, политически, обороннии низ чIоагIбара ший де йиш мел яр дар хIара советски сага вахаре керттера гIулакх а хинна дIаотта деза.

Беррига советски нах дегаш гIоздаьнна а хьинар айденна а болча хана дезду вай Советски Конституце ди. КПСС XXIV съезда исторически решенеш, пятилетка дийлагIча, хоадамбеча шера планаш а тIанийца социалистически декхараш а кхоачашдеча дикка толамаш даьхад советски халкъо.

Ерригача общественни организацей, дерригача советски халкъа кулгалдара низ а царна лостам телар а коммунистий ленински парти я. Парте кулгалдара роль социалистически демократи дIахо дегIаяра бола тешам ба. Наха хьалацарах ког гIортолга еш, парте советски халкъ тешшаме дуг коммунизм котъяккхар духьа керда толамаш дахарга.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Нохч - ГIалгIай Автономии Советски Социалистически Республика пхезлагIа хержача Лакхехьарча Совета IX-гIа сесси 1975 шера 8 январе город Грозне гулъе.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный.
1974 ш. 4 декабрь.

«Союз-16» кема командир ФИЛИПЧЕНКО Анатолий Васильевич

Советски Союза Турпал СССР летчик - космонавт, полковник Филипченко Анатолий Васильевич ваьв Воронежски области Давыдовка яхача юрта 1928 шера 26 феврале. ВорхIшерара школа чакхъяьккхачул тIехьагIа токарь волаш болх баьб, ВВС школе дешаш хиннав, цул тIехьагIа тIехдика дийша чакхйоаккх по Чугуевски тIема авиационни училища. 1951 шера денз А. В. Филипченко гIулакхе хиннав Советски Эскара авиационни доакъошка, 1961 шера заочно дешаш чакхъяьккхай (хIанз Ю. А. Гагарина цIерагIа йола) Краснознаменни ТIема-Фе Академи.

1952 шера денз Советски Союза Коммунистически парте член ва А. В. Филипченко.

1969 шера октябрь бетта «Союз-7» яхача кема командир волаш ший хьалхара орбитальни космически никъ бир цо. 1973 шера май бетта денз А. В. Филипченкос дакъа лоац «Союз» — «Аполлон» яхача программагIа цхьана е лаьрхIа советско - американски полет кийчъеча.

Саг йоалаяь ва Анатолий Васильевич. Цун сесаг Елизавета Александровна — цIен-нана. ФилипченкогIар дезале ши воI ва— 1957 шера ваь Александри 1961 шера ваь Игори. Космонавта да 1955 шера веннав, нана Акулина Михайловна — пенсионерка, яхаш я Воронежски области Острогожск яхача городе.

«Союз-16» кема бортинженер РУКАВИШНИКОВ Николай Николаевич

Советски Союза Турпал, СССР летчик - космонавт Рукавишников Николай Николаевич ваьв Томск яхача городе 1932 шера. 1951 шера юкъера школа чакхъяьккхай цо, хIаьта 1957 шера Московски инженерно - технически институте деша вахав из. Институт чакхъяьккхачул тIехьагIа Н. Н. Рукавишникова болх бу конструкторски бюро, цига хьинаре дакъа лоац цо дукха инженерни проблемаш кийчъеча.

1967 шера космонавтий отряда юкъевохийт Николай Николаевич. Ший хьалхара космически никъ Н. Н. Рукавишникова бир 1971 шера апрель бетта «Союз-10» яхача кема тIа.

1973 шера май бетта денз Н. Н. Рукавишникова дакъа лоац «Союз»—«Аполлон» яхача программагIа цхьана е лаьрхIа советско - американски полет кийчъеча.

Советски Союза Коммунистически парте член ва Николай Николаевич Рукавишников.

Рукавишникова нана — Галина Ивановна хIанз пенсе тIа я, наьна мар 1962 шера веннав. Космонавта сесаг Нина Васильевна машинаш еча предприяте болх беш я. РукавишниковгIар дезале 1965 шера ваь воI Владимир ва.

ШоллагIа ди орбита тIа

НАЬКЪА УПРАВЛЕНЕ ЦЕНТР, 3 декабрь (ТАСС). Московски ханах 12 сахьати 30 минути яьннача хана Лаьттанна гонахьа 16 го баьккхабар «Союз-16» яхача космически кемо.

Космонавтий Филипченко Анатолеи Рукавишников Николаеи шоллагIа балха ди гет-тара Iуйрийна дIадоладелар. Iуйрийна хIама диаьн медицински тохкамбаьи баьнначул тIехьагIа наькъа дIахора программа кхоачашъе болабелар уж.

Медико - биологически тохкамий программагIа космонавташ хьийжаб дозал доацача хьалашка микроорганизмаш дегIа мишта ух.

«Союзи» «Аполлони» яхача космически кемаша цхьана бергболча наькъа кийчо яра программагIа техкай дегIа эеца хулга Iалашдеш йола система. Белгтала аьлча, «Союз-16» яхача кема отсекашкара ртутни столбика давлени 540 миллиметрга кхоачаеш лохъяьй. Экипажо еча доклалашкеи телеметрически информаце даннешкеи хьежача, космонавташка дика хьал да. Филипченко Анатоле пха минута 70-за тохалу, Рукавишников Николач—75-за. Кема командира доахача сана сухал — 15, бортинженера — 20.

«Союз-16» яхача кема экипажа балха ди московски ханах 23 сахьат даьлча чакхдаргда. ДIахо никъ беш да «Союз-16» яха космически кема.

ДЕГ ТIАРА МОАРШАЛ

КПСС Центральни Комитето дег тIара моаршал дайт доазол дехьарча мехкашца доттагIали культурни бувзамаши леладеча советски обществай Союза кхоалагIча Ерригсоюзни конференце доакъашхошкеи цу обществай берригача членашкеи.

Доазол дехьарча мехкашца доттагIали культурни бувзамаши леладеча советски обществай, советски общественноста цу массови организацей гIулакхаша чакхйоах интернационализма ленински принципаш, халкъашта юкъерча машарей доттагIалеи, социальнии къамани кортамукъалеи идеяш.

Советски доттагIала обществай Союзо чакхбоахача боккхачеи пайданеи балхо новкъостал ду социалистически мехкий халкъашцара Советски Союза халкъий вежарашха дола бувзамаш чIоагIдара, шоай политически экономически кортамукъале чIоагIъяр духьа къовсам лоаттабеча мехкий халкъашцара солидарность чIоагIъяра, Советски Союзацара гIулакхаш тоадар духьа, халкъий машари юхерамзлеи бахьан долаш къовсам лоаттабеча доазол дехьарча шеррача общественноста низаш вIашагIтохара.

Дунен дуккхача мехкашкарча Советски Союза доттагIий викалаш конференце хиларо тешал ду доазол дехьарча шеррача общественностаца советски наьха хьинаре бувзамаш хилара. Хьинарен шоашта болча аьттон духьа доацаши Советски Союзах дола бакъдар доаржадара, советски халкъацара юкъмоттиги цхьана леладу гIулакхаши дегIадоаладаран чIоагIдаран доазол дехьарча СССР-царча доттагIала общества чакхдоахаш гIулакхаш советски общественносто дег тIара баркал оалаш да, цу беркатеча гIулакха цар хьега къа кхетадеши хьаллоацаши да.

ДоттагIала обществай Союза кхоалагIа Ерригсоюзни конференца доазол дехьарча общественностаца культурни бувзамаш леладара йола организацеш СССР-е хьахинна 50 шу дузача хана шийсъеннай. Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето из деза ди дег тIара даькъала дувц конференце доакъашхой, советски доттагIала обществай Союза йоккхача актива, цар керда доккхий толамаш дахар лов халкъашта юкъера доттагIали машари бахьан долаш лоаттабеча къовсаме.

Мохк экономически культурнии дегIабоалабара гIулакха советски халкъа карагIдаьнна тIехдаьнна доккхий хIамаш бахьан долаш, КПСС XXIV съездо хьаоттаяь машара Программа толаме чакхъяхарах чIоагIа лакхъеннай дунен халкъашта юкъерча аренера Советски Союза авторитет. Социалистически мехкаша чакхйоаха политика, дерригача прогрессивни машар безачеи низаша лоаттабу къовсам бахьан долаш дика хувцамаш хиннад дунен халкъашта юкъерча хьалашка, «шийлача тIемагара» кхохкам кIаьдбаргахьа, тайп-тайпара социальни строяш йола паччахьалкхенаш машаре яхара принципаш чIоагIъяларгахьа.

Цу кердача аьттув болаш делча хьалашка кхыча мехкий халкъашцара советски халкъа доттагIали цхьана леладу гIулакхаши чIоагIдара кхы а хьинарегIа новкъостал де, халданза лакхлуш дола Советски Союзацара, вахара ерригача сферашка цунна карагIдувлараш-цара тIа-тIа лакхлуш дола дунен общественноста хьашт дизза кхоачашде, вай мехках дола бакъдар дунен массе мнIинге дIакхоачаде дезаш я доазол дехьарча мехкашцарча доттагIалеи культурни бувзамий советски обществай Союз. Советски доттагIала обществай Союза иштта сийлахьа декхар да советски наха интернациональни кхетам балара новкъостал дар, шерра общественность шоай гIулакхашта юкъеувзар, вай мехкарча къахьегамхошта доазол дехьарча мехкашкарча халкъий истори, культура, вахар, демократии социальни прогресси бахьан долаш халкъаша лоаттабу къовсам дIабовзийтар.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет.

НОВКЪОСТ Л. И. БРЕЖНЕВ ФРАНЦЕ ВАХАР

КПСС ЦК Генеральни секретарь **Л. И. Брежнев** Москвера Париже вахар Французски Республика Президента В. Жискар д'Эстэна балха визитаца хьехарах.

Советски Союза байракхашца егача Внуковски аэродроме новкъост **Л. И. Брежнев** накъавоаккхаш бар новкъостий **А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев,** КПСС ЦК членаш **Б. П. Бугаев, В. В. Кузнецов, Г. С. Павлов, Г. Э. Цуканов, Н. А. Щелоков,** КПСС членалла кандидат **С. К. Цвигун,** КПСС Центральни ревизионни комиссе членаш **К. М. Боголюбов, Г. К. Цинев,** КПСС ЦК Отдела заведующе заместитель **В. С. Шапошников.**

Новкъост Л. И. Брежневца цхьана Париже вахар КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр **А. А. Громыко,** СССР арахьарча торговле министр **Н. С. Патоличев,** КПСС ЦК Отдела заведующий **П. А. Абрасимов,** КПСС ЦК Генеральни секретара помощникаш **А. М. Александров, А. И. Блатов,** КПСС ЦК Отдела заведующе заместитель **В. В. Загладин,** ТАСС генеральни директор **Л. М. Замятин.**

Из накъавоаккхаш аэродроме бар Франце Советски Союзерча гIулакхий временни поверенни **Ф. Юссон,** СССР-ерча Франце посольства дипломатически болхлой.

(ТАСС).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРЧА МЕХКАШЦА ДОТТАГIАЛИ КУЛЬТУРНИ БУВЗАМАШИ ЛЕЛАДЕЧА СОВЕТСКИ ОБЩЕСТВАЙ СОЮЗА ХАЛКЪИЙ ДОТТАГIАЛА ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Советски халкъаи доазол дехьарча мехкий халкъаштеи юкъера доттагIали цхьана леладу гIулакхаши дегIакхувлараи чIоагIдараи беркате гIулакхаш чакхдахарах а доазол дехьарча общественностаца культурни бувзамаш леладу организацеш СССР-е хьахинна 50 шу дизарца дуваадейна а **халкъий ДоттагIала орден лойла доазол дехьарча мехкашца доттагIали культурни бувзами лелабеча советски обществай Союза.**

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1974 шера 2 декабрь.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА

ДЕПУТАТА БРИГАДА ТОЛАМ

Шоаш леладеча хьайбашкара хIара шера планал дукха совгIа продукци йоаккхаш къаьнала къахьега дукха жа Iуй ба фуна жа леладеча «Шелковской» совхозе. Царех цаI ва Шелковской района къахьегамхой Совета депутат, коммунист Шатомиров Амзата ИсмаIал.

Цун дерригa къахьегама вахар цу совхозе болх беш чакхдаьннад. Укхаза хьалкхийнав из, укхаза хьайцар леладе ший даьгара жа Iул.

Ткъаь итт шу да хIанз из жа леладеш вола. Цу юкъа йоккха балха опыт Iоаяьй, жа леладара говзал караерзаяьй цо. Цу гIулакхо толамаш доахийт ИсмаIалага. Цунгара хьокхам эцаш, балха тIа цул тIехьа ца биса гIерташ къахьег ИсмаIала кулгалдеча бригадерча жа Iуша а.

Барт, цхьоагIо йолаш шоайла массехана новкъостал де кийча болаш болх беш укх ийслагIча пятилетка хIара шера дика хьокхамаш гойташ хьабоагIа ИсмаIала бригадера къахьегамхой. Цунна гешал ду цифраша а.

ИйслагIча пятилетка планагIа 290 центнер дакхха дезаш хиннача диъ шера 260 центнер тха даьккхар. Цхьабакъда дикал лакха хилар бахьан долаш 260 центнер тха зачетни дозал 311 центнер лоархIаш дIанийцар паччахьалкхено. Цу гIулакхо ИсмаIала бригадана йиш хилийтар паччахьалкхенна тха дIадалара пятилетка план диъ шера кхоачашъе!

Укх пятилетка хIара шера планагIа цхьан устагIанна тIера юкъера лаьрхIача 10,6 килограмм дакхха дезаш хиннача 13,6 килограмм тха даьккхад бригада.

Къаьстта дика хьокхам гойтар укх шера. Иштта, социалистически декхар 15 центнер хиннача хIара устагIанна тIера зачетни дозалагIа 18,4 килограмм тха даьккхар ИсмаIала бригада.

Дукхача хана денз доккхий толамаш доахаш къахьегарах доагIа сий деш Къахьегама Цlеча Байракха, «Знак Почета» ши орден еннай Шатомиров Амзата ИсмаIала. Ший хьинарерча къахьегамца дика хьокхам лу районни Совета депутата шийца уллув болх беча мугIарерча жа Iушта.

ХЬАЛХА ЛАТТА ЗВЕНО

Толамца чакхдаьккхар ийслагIча пятилетка дийлагIа, къоастамбу шу Къахьегама Цlеча Байракха орден еннача Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза комсаш лелаераша.

План 105 центнер йолча хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 107 центнер маьлха комараш чуера колхозе хIара гектара тIара. Цу гIулакхо торо хилийтар паччахьалкхенга комсаш йохкара укх шерара планал совгIа социалистически декхараш а тIехкхоачашде.

Колхоза комсаш лелаерашта юкъе дукха ба йоккха говзал йола толамца къахьега нах. Царех я Къахьегама Цlеча Байракха ордена кавалер комсаш лелаеча звено кулгалхо Максименко Евгения Дмитриевна.

Ткъо шу гаргга ха я из комсаш лелаеш йола. Цу юкъа комсаш кхеяра йоккха говзанч хиннай. ХIаьта ше Iоаяь опыт хадданза звено керда баьхкача, къоначa болхлошта дIайовзийт, комсаш дикагIа хьувкъаяра фу де деза Iомабу. Евгения Дмитриевнас хьега къа эехьа доьи. Дика хьокхамаш гойташ къахьег звено коллектива.

Иштта, укх шера 17 гектара тIа комсаш кхееш хилар из звено. Комсашта Iуналдеш даь дерригa балхаш агротехнически дикагIйолча хана чакхдоахаш, агротехника бокъонаш нийсса кхоачашъеш дика хьувкъайир маьлха комараш.

Социалистически декхарагIа 1470 центнер чуя езаш хиннача 1864 центнер комсаш чуера звенос. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 109 центнер яьлар.

Паччахьалкхенга комсаш йохкара укх шерарча планал совгIа, колхозе массарел хьалха, ийслагIча пятилетка план а кхоачашйир Евгения Дмитриевнай звенос.

Пятилетка планагIа 5920 центнер йохка езаш диъ шера 7339 центнер комсаш елхай звенос. ХIаьта социалистически декхарагIа пхе шера 6100 центнер йохка езаш бар.

Дика лард еллай звенос тIадоагIача шера чуэдаргболча хьувкъама а. Толамца чакхдаьха баьннаб комсаш йоIаш, уж лаьтта кIала йохкаш гурахьа ду балхаш.

ДикагIйолча комсаш лелаечун Максименко Евгения Дмитриевнай цIи колхоза Сийлен доска тIа яьккхай.

Е. ФАРНИЕВА.

СОВЕТСКИ КОНСТИТУЦЕ МАЬЛХА КIАЛ

Тха интервью

СССР Конституце Ди хьаIакхоачаш тха корреспонденташа укх тайпарз хаттараш дир Советий депутаташка:

Мишта кхоачашлу Iа къахьегамхой наказаш?

Сенца белгала да хьона пятилетка диълагIа, къоастамбу шу?

Жоп лу: СССР Лакхехьарча Совета депутата Бисултанов Жамлайла.

Укх шера СССР Лакхехьарча Совете вай мехкара дикагIбола къонгаш мехкарийи хержа дукха ха яц. Цу юкъа дукха наказаш, предложенеш тийннай сога сох тешам беннача къахьегамхоша, харжархоша. МоллагIа наказ, е заявлени сайга кхаьчача тIехьа а ца тетташ цу гIулакха сиха сарцагIвоал со, сай низ кхоачар ду тIадена гIулакх чакхдаккхара, нагахьа санна се низ ца кхоачаш висача гIулакха оарцагIа болх аз партийни советски органий викалаш. Укх шера Гудермесски района Белоречье яхача юртара юртсовета депутаташкара къахат кхаьчар сога шоай юрта бахача наха мела хий хургдолаш гIулакх дара новкъостал дар дехаш. ХIаназчул хьалхарча дукхача шерашка КПСС Гудермесски горкоме, горисполкоме дийцад из. Из дош къоастадара новкъостал дар дийхар аз КПСС Нохч-ГIалгIай обкомагара. ХIанз из дош къоастадаьд. Белоречье бахача наха мела хий Iалашдаьд.

Иштта мела хий Iалашдара, бани болх бе йолаялийтара новкъостал дар дехаш дукха ха йоацаш шин къаьхат кхаьчар сога Шаьла бахача нахагара. Хьем ца беш сиха цу гIулакхага хьажа а оарцагIваьлар со. Цхьан ханна къоастадаьд цига бахача наха хий хулийтилга, хIаьта шалински райисполкоме гIолла къоастадеш да бани болх бе йолайолийтилга а. СССР Лакхехьарча Совета органашка со хержачул тIехьагIа лакхе дийцараш санна доллз ткъаьх гIулакх тIадендаь сона харжархоша Цхьабакъда царех дукхагIдола дешаш хIанзлехьа къоастадаьд.

ШIаккха ца хиннача тайпара хьинар айдаь къахьийгад укх шера тха бригадас. Пятилетка диълагIча шера план хIанзлехьа дикка тIехкхоачаш а яь тIадоагIача шера чотах къахьегаш я со керте латта слесарий - сборщиккий бригада. Тха завода болхлошта юкъе хьалхарчарца кхоачашъяьй аз а сай пхе шера задани. ХIаьта тха бригада пхе шера задани кхоачашъе лерхI цхьзалагIча майга кхачалехьа.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутата, Социалистически Къахьегама Турпала, «Экажевский» совхоза механизировании хьисапе коартолаш кхееча звено звеньевойс Албогачиев АртагIа йоах.

Къахьегамхой наказаш дувцаш ала деза цу гIулакха аз чIоагIа терко елга. Ховш махиллара, тха юрт Наьсарен районе йоккхагIчарех я. Из тоаяра, бахача наха хила кхоачам бара, укхаза больница йиллара, иштта хIара денна дукхагIа хулача берашта лаьрхIа кхы цхьаькха школа хьалъяра, тIаьши наькъаши тоадара дукха наказаш деннадар сона тха юртхоша. Шу гIулакха чIоагIа оарцагIвальнна къахьегарах, совхоза, района, хIаьта иштта республиха кулгалхошца уж дувцаш цIенхаштта къамаьлаш дарах вIаштIехьдаьннад дукхагIдола наказаш дизза кхоачадде.

Тха юрта дукха наькъаш, тIаьш тоадаьд, гайп-тайпара гаьнаш егIай, укх шера хьалъяь йисте а яьнна болх бе йолаеннай кхы цхьаькха юкъера школа (хIанз юрта йиъ школа я — шиъ юкъерен, шиъ юххьанцарен). Цул совгIа укхаза хьалъе лаьрхIад больница а. ХIаьта тха юрта Шолжа тIа гIолла тилла тIий наха бIаь шерашка сатийса, мах баь паргвоацаш доккха хIама да. Иштта тIий тиллад укх шера Кенъяхача хи тIа гIелла а. Кхы а дукха наказаш тIадехкад сона юртхоша. Уж кхоачашдара а массаза оарцагIа хургва со.

Пятилетка диълагIа, къоастамбеш дола шу сона белгала да, цкъа-дале, тха совхозо пачча хьалкхенга коартолаш йохкара план-сийлепиа кхоачашъярцеи, шозлагIа-дале, айса Iомабаьча, зIамагIча новкъосташа сол тIех толам баккхарах са дог гIоздаларцеи.

Укх шера 31 гектара тIа коартолаш кхейир са звенос. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара оаха чуйир 140 центнерга дIакхоачаш коартолаш. Сол хьалха ваьлар тха юртара къона звеньевой Угурчиев Iамирхан. ХIаьта массарел дукхагIа коартолаш чуя вIаштIехьдаьлар Сурхо-тIарча отделене Богатырев Султана кулгалдеча механизированни звеной. Ший участка хIара гектара тIара цо чуйнар 185 центнер коартолаш. Укх юртбоахама шера баьча балха итоташ тIадвуташ я. Цхьабакъда царех кхоачам баь Iе уйла яц тха.

Советски граждaний бокъо я:

КЪАХЬЕГА

«Красный молот» заводера токарь Т. Юсупови, фрезеровщик С. А. Болтушкини.

ДЕША

Грозненски мехкдаьтта техникума студенташ дешара кабинете. Аьрдехьа — студенташ Кучерова Галинен Асиев Ризваши опыт еш ба.

САЛАIА

Массаза а дукха нах хул Грозненски салоIача цIарIа.

НАЬХА ХЬАШТИЙ ЙОАКХО Ю

Коммунистически парте Iалаьмате дукха ду Советий лоархIам, цар сий, депутатий денал айдара, харжархошта хьалхашкара цар бехктоххам лакхбара. Цун дола цхьаькха цхьа тешал да 1972 шера СССР Лакхехьарча Совето тIаийца депутатски статусах дола закон. Цу чIоагIа политически лоархIам болча документа тIа хоадамболаш белгалйир депутатий бокъонаши декхараши.

Боахами культуреи хьалъеча хIанз цхьаккха моттиг хургьяц паччахьалкхен органаша шоай йоагIаш йола влияни ца еш. Советий керттера декхар — КПСС XXIV съезда решенеш вахаре кхоачашъяр. Цудухьа деррига шоай хьинар цу гIулакха тIаухийт депутаташа.

Ховш махиллара, депутаташ халкъа дикагIбола викалаш ба. Уж наха лархIар, цар сий дар деча къамаьлеш шоашта тIаийлеча декхарехи а доацаш, харжархоша тIадехка гIулакхаш цар кхоачашдарах тийша да. ХIаьта депутаташ хьинар долаш, харжархошца каст-каста вIашагIбетталуш, цар хьашташ кхоачашдара сиха оарцагIбоалаш хиларга хьежжа дика е во леларгба еррига ча Совета а болх.

Соахка июнь бетта харжархой собранешка чIоагIдаь тIаийцалар 23 наказ. Царех 16 наказ кхоачашдаьд тха депутаташа. Харжархошца халдадаза айхха бувзам лоаттабеш а цар хьашташ кхоачашдара чIоагIа оарцагIбоалаш а ба тха депутаташ ин. И. А. Абадиев — АМООС начальник, Е. И. Сорокина — трикотажни фабрика контролер, С. С. Дзармотов — машиннаькъа станце болхло, В. Х. Алиев — райбыткомбината директор, М. Ю. Хутиев — хьунбоахама директор, кхыбараш. Шоаш харжархошта хьалхашка къамаьлаш деча хана шоай балхах лаьца дувцарал совгIа цар дIабовзийт Совета болх, харжархой наказаш кхоачашдара деш дар, хоржамий округе боахами культуреи хьалъеча духьалъуветта халонаш эшаяра де доагIар.

Назрановски городской Совета депутатий гIулакхех лаьца массехк масал доаладе безам ба са. Победан Кировен цIерагIча улицашка бахараш еткъаш бар догIан хиша чIоагIа ве ду шоай боахамашта, яхаш. Цу гIулакха оарцагIваьлар горсовета депутат И. А. Абадиев. Дукха ха яллалехьа цхьа километр дIоахал сангар а йоаккхаш кхычахьа дIадерзадир уж хиш. Иштта, балхах мукъа йола техника, нах хьежабеш новкъостал ду депутата общественноста низаца Г. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода юхе хьалъеш латтача стадионе балхаш чакхдахара а. Эшача шин йиш йола гIо-новкъостал дарах нов. И. А. Абадиевна баркал яхаш я райбольница, районин культура цIен, Насыр-Кертерча бIархшерарча школа коллективаш.

Бахача нахах дуккхачарна дика вовзаш ва гортопсбыта болхло, депутат нов. Д. М. Оадоев а. Шийна харжархоша тийнна наказаш кхоачашдарал совгIа бахача нахагара совйола дукха хьайбай продукташ хьанйергья аз, аьнна дош делар цо горсовета. Ше аьннар тешшаме кхоачаш а деш духхьала укх карарча шера цхьайтта бетта 106 центнер шура, 149 центнер дулх хьачудолийтилга Iалашдаьд цо.

Городской Совета исполнительни комитето шин болх вIаштIехьбоаккхача коргIортилга ю квартальнии уличийи комитетех. Цар хьалхленца укх шера Орджоникидзе, Зязикова, Бутырина, Нурадилова, Дудаева цIерагIча улицашка жагI биллаб. Из гIулакх Iалашдеча хьинаре дакъа лаьцар М. А. Котиева, О. Д. Тимурзиева, Б. Э. Тебоева, А. Д. Хантыгова, М. Г. Цолоева, кхычар.

Город хозяьь тоаеча доккха дакъа юкъедихьад ший зIамагIболча вежарашца цхьан активисто Б. С. Шадыжевя. Магистральная улицагIа догIан хиш Iеухача канала тIай а тилла наькъа цхьан даькъа тIа жагI биллаб цар. Цу тайпара пайдане гIулакхаш кIезига чакхдаьхадац тха городе укх тIехьарча хана.

Боахам хьалбареи, город хозяьь тоаяреи гIулакх санна лоархIаме хеташ да тхо наха кхетам балара болх а. Наьха идейни боарами политически сакхетами лакхбара парте бечa боккхача балха юкъе хьинаре дакъа лаца дезаш ба депутаташ. Цу даькъе, тха района хьалашка диллача, эггара хьалха цар де дезар дIаяхача заман тIехьадисача гIулакхашца, вайца тарлургIоацачи буржуазии моралаца тIагIертта къовсам боаржабелга да.

ЧIоагIа лоархIаме да шоаш харжархошца вIашагIкхийттача депутаташа майрра вай вахар ийрчадоахача гIулакхех дувцаш, социалистически Даьхен сий деш, советски закопаш лоархIаши кхоачашдеши хургбола нах хьалкхебеш хулга. Уж дешаш доагIача тайпара дувцаш ба депутаташ ин. И. С. Ургапов, Х. У. Бузуртанов, Е. Т. Лоскутова. ХIара сесси чакх маьллинге шоай харжархошца вIашагIа а кхийте Совето тIаийцача сошамах. Из кхоачашбара чакхдаха дезача гIулакхех дувцу цар.

Шийна тIадалла гIулакх толаме кхоачашде аьттув барггац депутата, нагахьа санна из ший округера нах, цар хьашташ довзаш, ший сакхетам даим лакхбеш, советски законодательство Iомаеш а, цунна шерра пропаганда еш а ца хуле.

В. И. Ленина белгалдаьккхад паччахьалкхен кулгалдара депутаташ хинна ца Iеш берига нах а юкъеоза безилга. Паччахьалкхен кулгалдара къахьегамхой юкъеозара Советаша беча организационни балха лоархIаме дакъа кхоач Советий массазарча комиссешка. Тханцига цу тайпара ийс комисси я вIашагIа елла болх беш. Цар балха юкъеозав городской Совете хержача 50 депутатах 43 саг.

Уж комиссеш вIаштIйохкача хана оаха теркалдора саг фу болх беш ва, цунна карагIдаргдий шийна тIадилла гIулакх кхоачашде. Иштта, масала, халкъа образованен культуран дешашта йолча массазарча комиссена керте латт № 13 йолча школа-интерната директор депутат А. Р. Ужахов, комиссе членаш ба № 2 йолча юкъерча школа хьехархо Т. Т. Сагова, ГПТУ-27 мастер Р. С. Харсиев, мельзавода лаборантка Х. Х. Ахмадова, кхыбараш.

Шеко яц, цу тайпарча нахах латтача комиссес шийна хьалхашка этта декхараш кхоачашдергхилара, нагахьа санна цар хIара член шийна тIадилла гIулакх бехктоххаме хеташ кхоачашдеш хуле. ТIаккха шоай хьаькъали низи дIа ца кхоачаш моттиг нийсъелча оарцагIбаха кхыбола активисташ а болаш ба тха. Царех ва Мизгиев Султан, Ганиев Айюп, Азиев Ювнас, Ильянов Махшарип, кхыбараш. Цу тайпара 120 активист ва городской Совета учете.

Городе боахами культуреи хьалъеча чакхдоаха гIулакхаш аьхха депутатий хьинарца тхо кхоачашде гIертача хайра аьттув баргбацар тха, цудухьа Совета балха дукхагIа юкъеувз оаха баха нах, активисташ.

Укх шерара 5 декабрь — СССР Конституце Ди — вай белгалдоаккх къахьегамхоша КПСС XXIV съезда решенеш, ийслагIча пятилетка диълагIча, къоастамбеча шера баьнаши социалистически декхараши толамца кхоачашдара тIагIертта къовсам лоаттабеча хьалашка. Цудухьа гIоай депутатий, активистий деррига низаш из сийлен декхар кхоачашдара оарцагIдоах оаха.

М. ХИДИРОВ,
Къахьегамхой депутатий Назрановски городской Совета исполкома председатель.

Унахцlено лораяра пхьоале

Вай мехка деш мел дола хIама сага духьа, цун вахар тоадар духьа деш да. Парте массаза а йоакхо яь къахьегамхошта болх баьн а салаIара а эша дика хьелаш хилийтара. Бахача наха шоай унахцIено тоергйолаш курорташ, санаторeш, салоIа цIенош хьадийллад. Иштта вай мехка эггара а хьалха дийллачарех цаI да Грознера салоIа цIа. Цига хIара шера салоIаш хул цхьа эзар совгIа саг. Цу цIагIа шоай унахцIено тое боагIа вай республикера меттел КъилбаседаХIирийчера, Черсий - Балкхаройчера, Дагестанера, Ростовера, Бакура, кхычахьара, кхыметтел Москвера а нах.

ХIанз цига салоIаш ва бIаь совгIа саг. Шоай унахцIено тоаеш ба къаьна а къона а, маIа а кхал а болхлой, хIаьта иштта шоай дика къахьегам чакхбаьнна пенсионераш а.

СалоIача наьха саго ца далуйтара мел эшар да цига: салоIаш бола берригa нах цхьара чугIоргболаш йоккха клуб, коа юкъе йоккха хьалхарш дара яь майда, библиотека, дувча боккха Iам, шахматнии биллиарднии цIенош, кхыдараш. СалоIача цIагIа болх бечa а салаIа баьхача а нахах вIашагIъелла болх беш я художественни самодеятельноста коллектив. Цо концерташ, зIамига сценкаш уттаю. Цул совгIа, арахьара хьийхе артисташ а хул салоIача нахаcа кьердаж беш. Каст-каста хул кинофильмаш. Клубе болх беш я хьалхараш Iомаду кружок.

— Укхаза аз йоаккхача хана Ольга Антоновнас хьалхавала Iомаваьв со,— яхаш дувцар салоIаш волча зIамигсаго Лакаса Руслана (Ольга Антоновна Тищенко массозик я).

Укх шера цига салоIаш хинна нах Черсий-Балкхаройчен лоамашка, Ведана райоперча сийначa Iам тIа, Ессентуке, Кисловодске, вай республикерча музеяшка, кхычахьа экскурсе бахв хиннаб.

Иштта хул хIара шера а.

— Укхаза салаIа вена саг рaьза а хинна дIавахийтара мел эшар де гIерт тхо, — яхаш дувц цу салоIача цIеа директора Хасиков Хьабнбулас. — Оаха цунах боккхача лоархIаме гIулакх лерхI. ХIана аьлча ше отпуске волаш саго йоаккхача хана дика салеIача болх дикагIа буларгба цунга.

Дика салаIийтарал совгIа, цига наьха политически сакхетам лакхбара лаьрхIа бетта дизза тайп-тайпарча темех йола лекцеш еш.

СалоIача наха дая хIама чам болаш а дика а кийчду. Кадай, цIена, дог-уйла тIаяхийта даар кийчдеш ба повараш Гапак Галя, Абраменко Вера, Тимченко Ада, кхыбараш.

Цхьайтта бетта баьча балха план 120 процент гарга кхоачашъяьй Грозненски салоIача цIено. СССР салоIача цIеноша лаьцача социалистически яьхе кхоалагIа моттиг яьккхай цун коллективо. ВЦСПС кхоалагIа лагIан диплом а еннай цунна. Болх дика барах тийна дукха тайп-тайпара грамоташ я цунга. Цунна дукхазза а тийннад совгIаташ.

— ЧIоагIа самукъалаьннад укхаза еча гIоне, дика салоI ез, — яхаш дувц Сунженски районерча 19 партсъезда цIерагIча колхоза колхозхочо Егорова Любас.

Иштта рaьза ба моашта деча гIулакха цига салоIаш бола А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода болхло Атапасова Аня, города Грозне Ленински района «Родина» совхоза тракторист Цуев Муса, пенсионер Погосов Григорий Сергеевич, кхыбараш.

Ю. ЮСУПОВ.

Кхы цхьаькха терко

Дукха ха яц дунен тIа эггара хьалха хьахиннача вай советски социалистически мехко шин 57 шу дизар дезлаь. Цу лоацача исторически хана чухь капиталистически дунен тIара деррига адам цецдоаккхаш Iалаьмате доккхий хувцамаш хиниад вайцига. Цун бахьан да партен правительстваи вай Даьхе массе оагIарахьара дегIайоалаяра белгалдаь декхараш, уттаю планаш леррагIа чакхъяхар.

ХIанз ийслагIча пятилетка заданеш ханал хьалха кхоачашъяра деррига хьинар оарцагIдаьккха къахьегаш ба массе доакъошкара болхлой. Цар дика кхетаду уж толаме кхоачашъяр шоай мехка экономически оборонии низ чIоагIбалар, шоай вахар дIахо товдалар долга.

ХIаьта парте XXIV съезда Директиваш тIа белгалдаь ма дий ер пятилетка чкахъялалехьа къахьегача наьха, дукха бераш долча ноаной вахара аьттув беш материальни гIойленаш яра гIулакхаш чакхдоахилга.

Ховш махиллара, укх тIеххьарча шерашка алапеш лакхдаьд тайп-тайпарча доакъошка болх беча наха. Иштта алапеш тIакхийттад тха системах болх бечарна а.

ХIаьта дукха бераш дола ноаной доазув доацаш гIалбаха ба. Из тамаш а яц. БархI шерага кхаччалца ха йолча хIара бера сих 12 сом ахча лу паччахьалкхено. Цо дикка алсамйоаккх боккхача дезала бюджет.

Масала, са 7 бер да. Царех 3 бер бархI шу дизанза да. Ноябрь бетта денз са дезала IстIакхийттад 36 сом ахча. Из я берий вахар дIахо тоадара вай правительства ер йола кхы цхьаькха йоакхо.

БОКОВА Тамара,
Грознерча «Дружба» столове повар.

Берий ираза духьа

Шерагара шу массаза дала дукхагIа йоакхо ю вай партеи правительстваи советски берий вахар кхы а иразегIа хилийтар духьа. Из дика хоалу тхона, берий чоаноашта. Царна лаьрхIа хIара шера дукхагIа хьаю йоккхийи сийрдеи школаш, берий бешамаш, берий яслеш. ХIаьта укх шеоа ноябрь бетта денз кхы цхьаькха а доккха дикахетар хиннад тхона — нагахь санна цIагIарча хIара дезалхочун си» бетта 50 сом ца кхоече, правительства баьча социамагIа 12 сом лу бархI шу даланза долча хIара цхьан бера. Цунца дувзаденна ала лоара сона массехк дош.

Тха диъ бео да. Мар могаш воацаш ва са. Цун 30 сом совгIа пенси мара дагIац. Со школе болх беш я юххьанцарча классашкарча берашта хьехаш. Аз юкъера лаьрхIача бетта 100—120 сом ахча эц. Деррига а дIалаьрхIача цхьан бетта 140—150 сом ахча хулар тха дезала.

ХIаьта хIанз кхыча тайпара да гIулакх. Са массе бера (царех цхьаккха а дац бархI шу диза) ахча доладеннад. Вешта аьлча, тха дезала бюджета IстIакхийттад 48 сом ахча. Цох дикка гIойле хургья тхона. Мадарра аьлча, дуачунца а тIадувхачунца а сай бераш дикагIа Iалашде вIаштIехьдаргда са.

МУРЗАБЕКОВА Тамара,
Экажкъонгий - Юртарча № 2 йолча юкъерча школа хьехархо.

БОЛХЛОЧУН ДЕЗАЛЕ

ТIа-тIа хозлуш, тоалуш доагIа советски наьха вахар, хьал-торо, лакхлу цар сакхетам. Паччахьа хана гIанагIа тIехьа дага ца хиннар сомагIа хинна дIаэттад Советски Iаьдал даьийначул тIехьагIа. Вай мехка мах боацаш дарба ду унахошта, мах боацаш дешаш юкъера образовани эц дешархоша, стипендеш а телаш дешийт лакхерчен юкъерча специализированнии заведенешка, дукха паччахьалкхен средстваш дIаухийт берий бешамашка, яслешка бераш леладара а уж кхабара я иштта кхы дIахо.

Советски строй капиталистически строел дикка тIеххиларах лаьца дукха масалаш доаладе йиш я. Духхьала вай Нохч - ГIалгIай республикерча берий бешамашка бераш лелададара, уж кхабара а тIадоагIача шера лаьрхIа паччахьалкхено хьахийцад ши миллиони 286 эзари сом. Юкъера лаьрхIача шера берий бешамашкерча хIара бера паччахьалкхено дIадохийт 403 сом. Цхьан студентага Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университете дешийтара хIара шера паччахьалкхено хьахец 1067 сом. Вай республикерча школашка беррига дешархошка дешийтара паччахьалкхено 1974 шера еррига хьахийца средстваш хилар 34 миллиони 224 эзари сом. Юкъера лаьрхIача хIара классе деша багIача дешархошка дIадохийташ дар 3745 сом да. вешта аьлча хIара дешархочунга шера дIадодаш дар 131 сом хул.

Хьаэцаргба вай болхлочун цхьа дезал. Царех ба Грозне Калинина цIерагIча поселке бахаш бола Котиев Батарбика дезал. Ийс дезалхо ва уж. Батарбика нана йоккха а хинна болх беш йоацаш цIагIа зIий берашка хьожаш я, диъ бер Магомед, Аза, Тамерлан, Люба школе дешаш ба, йоккхагIйола йоI Тамара Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университете кхоалагIча курсе дешаш я, эггара зIамагIйола йиIиг Зарема берий беша я. Мел ахча дIадохийт - теш паччахьалкхено духхьала цхьан дезалерча берашка. Школе деша дагIача диъ берага хIара шера дIадохийт 524 сом, берий бешарча йиIигага 403 сом, хIаьта институте деша ягIача йоIага дIадохийт 1067 сом. ХIаьта цамогаш хиннача «бераштa, боккхийчарна мах боацаш дарба деш ба лораш Лоацца аьлча цхьан дезалга паччахьалкхено дIадохийт эзараш сомаш. Цу цхьан дезала масало къаьгга хьахьокх вай мехка деша багIачар, дезала даха ха йоацача берии, паммогаш болчар вай хьамсарча партеи правительстваи чIоагIа йоакхо еш хилар. Капиталистически цхьаккха мехка иштта йоакхо яц болхлочун дезала. социалистически системе мара хила тарлуш а хила йиш йолаш а хIама дац из.

Хьаьнала къахьегаш, пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра даькъе лоаттабеча къовсаме дизза дакъа лоацаш, дика кхетам луш шоай дезал хьалкхебеш ба КотиевгIар дай нанеи Батарбики Мареми. Батарбик ший новкъосташта хьокхам телаш шофер волаш хьинаре къахьегаш ва водохозяйственни системашта эксплуатаци яра йолча Грозненски керттерча управлене. Ше цига къахьегаш волча шерашка цхьа замечани йоацаш болх беш хьавоагIа из, цудухьа дуккхаза ахчан премеш тийннай, къахьегама книжка тIа дIа а яздеш баркалаш яьхад. ДIадахача шера башха дика къахьегама толамаш дахарах цунна елар «1973 шера социалистически яхье котваьннар» яха сийлен значок. Иштта сийдолаш ба шин 16 шу даьлча денз хьаьнала болх беш хьабена сийлен къахьегама никъ. 30 шу дузаш латт халкъа боахама тайп-тайпарча участкашка из болх беш вола.

Грозненски швейно - производственни объединене беррига́ча болхлошта хIана йовзац аьнна йовзаши цар чIоагIа лоархIаши я йиълагIча цеха швея - мотористка Котиева Марем. Цунна карагIдувлача дикача гIулакхашца дIайизай из. ИйслагIа пятилетка йолаелча денз паччахьалкхен план Марема кхоачаш ца еш цхьа бутт дIабахабац. яхаш дувц цеха кулгалхоша. Цхьаккха брак ца нийсйолийташ продукци арахецара йолча саратовски методагIа къахьегаш я из. Иштта къахьегарах объединене болхлошта юкъе эггара хьалхарчарца ший ахе шера задани кхоачашъяьй Марема, иштта эггара хьалхарчарца ецнай цунна коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи а. Цхьа шу гарга ха я юбилейни пятилетка чотах из къахьегаш йола. Укх тIеххьарча шерашка тIера Iо ца доаккхаш Сийлен доска тIа доалл цун сурт. Ше цига къахьегаш йолча итт шера дукха къона специалисташ хьалкхебаьб цо. Марема даьха къахьегама толамаш дика хиларга хьежжа дукха Сийлен грамоташ, ахчан премеш тийннай цунна.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТIА: КотиевгIар дезал.

И. ПЛИЕВА сурт.

НАЬНА ДЕГА ГIОЗАЛ

МагIалбикерча промыслови машиннаькъа тIа стрелочница болх беш я Котикова Хьажмурада Лейла. Массаза елаеннеи Iимерзеи йола из кхалсаг дукха езаши лоархIаши я коллективо, дуккхачар тамаш ю цун хьинарах. ХIаьта шоай предприяте дикагIа болча болхлоех цаI лоархIаш а я из. Цунна тешал ду производства кулгалхоша белгалйоаккхаш Лейлайна деннача мах болча совгIаташа, ахчан премеша, Сийлен грамоташа.

Лейла нана-турпал я. 10 бер да цун. Атта дац уж бераш леладеш болх беш. Бакъда хьинар долча кхалсага ха корайоагIа дезала гIулакх деи производстве къахьегеи.

МагIалбикерча № 13 йолча юкъерча школе деша дагIа цун доккхагIа дола бераш. ТIадувха барзкъа цIена хиларца, дешарах дика кхеташ хиларца белгга да Лейлай бераш. Уж цо Iомаду къахьегам беза, къаьнарча замах юхедиса во гIулакхаш гоама долаш, коммунистически дог-уйла йолаш, ший Даьхенна а халкъа а мутIахьа долаш хила.

Школера цIадаьхкача бераша гIо ду шоай нанна цIагIа, коалостам бе, хий дахь, эша кхы гIулакхаш ду.

ХIанзалца дукха дезал хиларах пособи ийдаьд Лейлас. ХIаьта укх шера ноябрь бетта денз бархI шу дизанза долча цун хIара бера 12 сом ахча хьожадаьд вай паччахьалкхено.

— Деигара ди массаза дала дикагIа хоалу тхона дукха бераш долча ноаношта вай паччахьалкхено еш йола йоакхо,— йоах Котиева Лейлас. — Бераштa ахча хьожадарах тха— ноаной аьттув хургба мел эшача хIамаица дезал дикагIа Iалашбе. Аз дег тIара доккха баркал оал вай хьамсарча Коммунистически партенеи Советски правительстванеи вай мехкарча наьха вахар кхы а иразегIа хилийтара халданза терко еш цар болх барах.

М. РАДОВ.

Дикагlча опытах пайда эцаш

Грозненски бурув тохара балхий управлене буровой начальника коммуниста Шидиев Умар Зайндиевича кулгалдеш йолча буровой бригада коллективо цхьоалагlча декабре рапорт делар лоамзн породашта бурув тохара шера йола план кхоачашъяь хьарах. Из шоай къахьегама толам бурувдеттараша дезача цlейна — Советски конституце денна — хетабаьб.

Чоалханета геологически хьалашка «Бурунная» яхача моттиге № 1 йола скважина йоаккхаш 7004 метр кlоарта кхачийтар бурувдеттараша бурув. Цу тайпара кlоаргга скважина вай мехка эггара хьалха яьккха я.

Дукха творчески къахьега дийзар коллектива скважина бурув тохара техномоги тоаеш. Бурув тохара дикагlйолча опытах пайда а эцаш, техникана, lилмайна карагlдаьнна кердадараш балха юкъе а кхувлаш технологически процессашта механизаци автоматизаци еш баьккхар бурувдеттараша из толам. Цу коллектива дикка новкъостал дир «СевКавНИПИнефть» института lилман болхлоша.

Дика къахьегаш ба укхаза бурувдеттарий гlончаш Аминен, Орехов, Висхаджиев, сменин мастераш Гончаров, Степанов, вокхагlйола мастер Бунев, мастер Сурьвецкий, иштта кхыбараш а.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

ЯХЬО ХЬИНАР АЙДУ

Хlара шера дукха ялат дlалу паччахьалкхенга Шалински района «Автуринский» совхозо. КПСС XXIV съезда, цул тlехьагlа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеш вахаре юкъехувлаш хlара шера дика хьокхамаш гойт совхоза кхаш леладераша.

Иштта, ялат кхедалгеи из дохкилгеи алсамдаккхар дукха кхаш леладерашта юкъе яьржача Еррицоюзна социалистически яхьа юкъе а баха пятилетка дlадахача, хоадамбеча шера толам баккхарах СССР юрта боахама Министерства, юрта боахама болхлой профсоюза ЦК Цlе байрахх елар совхоза коллектива. Цу шера халкъбоахама план 5450 тонн йолаш 6900 тонн ялат дlаделар паччахьалкхенна. Цунца цхьана дикка тlехкхоачашйир шекар свекла, гlанараш, кхыйола культураш дlаялара шера планаш а.

Къахьегама овсарле лох ца еш къахьийгар автуринцаша укх къоастамбеча шера а. Иштта, кхаш леладераша 5588 тонн кlа даьккхар. Дег гlоздоаккхеш ба совхоза хьажкlаш леладераша баьккха толам а. Халкъбоахама план 1775 тонн йолаш 2950 тонн фуаль яьха хьажкlаш чуера цар. Дика кхоачашдир шоай декхараш шекара свекла лелаераша. Шера планал совгlа йолаш Нохч-Гlалгlай шекар доаккхача заводе дlаеннай 20 тонн совгlа шекара свекла.

Уж толамаш диха доккха новкъостал ду совхоза къахьегамхошта юкъе дика вlаштlехьъяьккха йоаржаьча социалистически яхье. Из гlулакх чакхдоаккхаш доккха дакъа лоац боахама болхлой профсоюзни комитета председатела Черкспев Сайде. Шолгlа шу да из совхоза профсоюзни организацела керте латта. Лакхера образовани йолча специалиста Сайде хаддапза социалистически яхьа чулоацам кlоаргагlа хулийтаргбола хьаькъаш лех, яхьа шийхан нахьа итог ю, дикагlйола болхлой коллективаш, къаьст-къаьста бола къахьегамхой морально а материально а белгалбахара къаьстта теркам тlабохийт.

Укх шера бlаьсти дар из. Комбайнаш, жаткаш тоеш юртбоахама культураш чуэцара кийчо еш бар механизатораш. Из болх сихеи дикеи чакхбоаккхаргболаш шерра социалистически яхь йоаржайир рабочкомо. Хlаьта механизаторий балханаря моральни материальни безам совбаккхара лаьрхlа мероприятеш вlаштlехьъяьхар. Иштта, 25 май тlакхоачаш тоаяь болх бе кийча йолаш шийкомбайн дlаоттаьчоа 50 сом, хlаьта из болх 30 май тlакхоачаш кхоачашбаьчоа — 30 сом, 10 июнь тlакхоачаш баьчоа — 10 сом ахчан премеш яла оттадир.

Шерра социалистически яхь йоаржайир механизатораштта юкъе ялат чуэца доладича а. Балха нормаш кхоачаш а еш яхье толамаш доахача механизатораашта ахчан премеш телилга вlаштlехьдаьккхар цига а.

Ялат чуэцаш массехказза ахчан премеш яьхар комбайнераша: С.-Х. Алиева, С. Исраилова, Ш. Шахгиреева, Н. Цакаева, Х. Эскерханова; шофераша: С. Алимсултанова, Д. Сулейманова, Т. Байсагурова, кхычар. Хlаьта «Сельхозтехника» Шалински районни отделенерча шофера З. Асхабова ворхlазза ахчан преми елар.

Цу гlулакхаша доккха новкъостал дир ялат чуэцара шийханнахьа техника кийчъяь якхха а, хlаьта кlа, хьажкlаш, кхыйола культураш сихеи цlена чуя а.

Яхьа итог ярахи дикагlйолча болхлошта ахчан премеш ялархи кхоачам бан рабочкома «Молния» яхача къахьегама листокий, совхоза пенгазетий новкъосталца шерра дlайоазийт дикагlйолча коллективай, къахьегамхой балха опыт, лозунгашца, кхыйола мероприятеш чакхйоахаш КПСС XXIV съездо юртбоахама къахьегамхошта хьалхвиха оттадаь декхараш толамца кхоачашдара тlахьех совхоза болхлой.

Хаддапза йоакхо ю рабочкома болхлой культурни галоlам вlаштlехьбаккхара а. С. Черксиева инициативах укх шера массехказза Каспийске форда тlа салаlа баха хилар совхоза дикагlбола болхлой.

Б. АДАМОВ.

ДlАДИЙНАР МАРА ХЬАТlАДАЛАЦ

Да деларгаолаш халанзар укх шера Малгобекски района «Кавказ» яхача колхоза гурахьа дийна ялат. Из бахьан долаш паччахьалкхенга ка бола ялат дохкара декхар тlадисар. Дика ялат кхедара новкъа даьнна кхоачамбоацараш теркал а деш, хьатlахулаца, ийслагlча пятилетка эггара бехктокхамерча шера хьувкъама лард йоллаш агротехнически бокъонаш йиззал кхоачаш а еш дlаде дезаш дар укх шера гурахьа дув ялат.

Укхаза вlалла а теркалъяьнца ялата хьувкъам лаккбара йола керттера фактораш. Колхозе хий дехкаш 1700 гектар лаьтта да. Из леладу Попов Алексей Андреевича кулгалдеча № 5 йолча тракторно-кхаш леладеча бригада. Хий дехкача лаьттах 550 гектара тlа мара чудолийташ хий диллалац. Из а нормагlа шозза дилла дезача йкъа мара дилла кхоабаьбац.

Шортта хий доагlача канала юхе гlолла дада уж лаьтташ. Хlаьта хий ца диллара бахьан фуд? Цхьаккха а дац, цу лоархlамерча гlулакха йсаггlа йоакхо ца яр мара.

— Догlан хьисане хий детташ 23 агрегат я тха,—йоах А. А. Попова, — уж массаяр еха латт.

Шоай ханнахьа кийч а яь пайда ийцабац техникех.

Лаьтта леладара культура лакхьяра колхоза специалисташа йоакхо еш ца хилар гуш да.

Колхоза правлене ийсъелар тхона керттерча агронома декхараш кхочашду», колхоза агроном - семеновод Долгополова Мария Васильевна.

Кхашкарча балхех оаха хьаттача, къоастамболлаш тхога дувца хlама дацар специалиста.

Оаха мел даьча хаттараштa дала жоп доацаш № 5 йолча бригаде телефон етта яьдар.

Хоадам боллаш кхы хlама а ца хинна цига даха даьрхlар саха. Гурахьа ялат дlадийнача 823 гектарах оахаш дале хьалха 224 гектара тlа мара минеральни удобренеш тайсаяц. Хlаьта бригаде латтaш 269 тонн минеральни удобренеш я.

Хьатlадоагlача шера 464 гектара тlа бlаьсти юв культураш дlае лерхl бригаде. Цу лаьтта органически удобренеш ехкаяц, фермашка шортта кхо латташе а. Цунах лаьца бригадира йоах:

— Лафеташ тlа кхо хьатlадотта а дlаоза а техника яц.

Цу къамаьлах ялат хургдац. Дицдалийта йиш йоацаш хlама да шерагара шерга хий дехкача лаьттaв 1700 гектарах хlаране тlара хий ца дехкача лаьтташ тlа кхедечул кlезигагlа ялат кхедар. Укх шера № 5 йолча бригаде деррига гурахьа дув ялат дlадийначa 1600 гектарах 1730 гектар хий дехка лаьтта дар. Цу лаьттан хlара гектаро тlара ка бола ялат 19,4 центнер мара ца яьккхаяц. Хlаьта цу колхоза № 2 йолча бригаде хий ца дехкача лаьттара цул дуккхагlа даьккхад. Из дицдалл дагlацар укхаза.

Гурахьа дув ялат деррига дlадийна даьнад бригадира яхачох. Тхона бlаргадайнар кхы сурт дар. Кхашка сеялкаш тlехьа а йолаш агрегаташ лелар.

Теркам тlаозаш, бола беча механизаторий вахара кхерам тоссаш хlама дар тхона цига гучадаьннар. Кхеса хlама санна дом эккхийта сиха йоагlар тlехьа сеялка йола цхьа «Беларусь». Иштта масса лелача сеялка боаггlача боарамагlа дужийтаргдац ялат, хlаьта цул совгlа дукха фийташ лаьттан тlехея тlа дут.

Кулгалхочо цlаккха дицдалийта мегаргдац ялат кхедер саг волга, цун балха тlара кхерамзле лорае езилга. Кха юхье кхаьча цу агрегата тlара трактористо нов. Гурьев соцавир оаха. Трактора тlара lовссавича халла мара lо ца воалалуш корта бохабу малар менна вар. Цу санна долча мегаргдоацача гlулакхашта бехктокхаме ва бригадир.

— Иштта веха волаш миштa лехк трактор аьлча, Гурьева йоах:

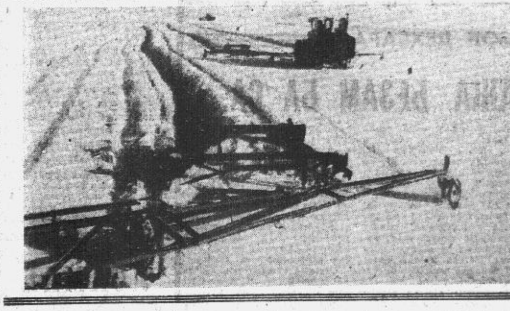
— Аз lуйрийна меннар да оаш дувцар.

Делкъел тlехьагlа тхона вайнача кепе хилча lуйрийна, мишта хинна хила веза?

Цу санна долча гlулакхаша байбу ахархочоа хьалхашка латта хургболча хьувкъамах бола бехктокхам.

Ла мегаргдоацаш тесса гlулакх леладарах колхоза правлене ше-ший участке латтачунгара доаггlар дlа ца дехарах хьахила да растениеводстве тахан этта хьал.

Т. АРЧАКОВ,
спец. корр.

Кустанайски областе доккха лоа диллад. Цхьацца йолча моттигашка 25 сантиметрал лакхагlа да из. Областерча механизатораша кхацка араяьхай лоа оахаш йола агрегаташ.

Пхи миллион гектара тlа лоа соцаде дезаш ба уж. Из соахкарчул цхьа миллион дукхагlа да.

СУРТА ТlА: Краснопресненски совхоза механизатораша шиъ эзар гектара тlа гулдаьд лоа.

ТАСС фотохроника.

ШОАЙЛА ТlЕРА, БЕЗАМЕ

Ийслагlча пятилетка дилагlча, къоастамбеча шера план ханал хьалха кхоачашъяра тlаерзаяь шоай торонаш Нохч-Гlалгlайчен беррига къахьегамхоша. Царца ба Грозненски швейно - производственни объединене хlамаш тегараш а. Хьинар айдаь къахьегаш я цу предприяте барт-цхьоагlо йола йоккха коллектив. Массехк цехи, иштта филиалаши я объединене чуйоатlаш. Объединене моллагlча цехе, филиале вай долхе вайна гургба цхьан цlен дезал санна барт-цхьоагlо йолаш къахьегаш а бахаш а бола тайп-тайпарча къамех бола барзкъаш тегараш.

Шоаш арахецаш йола продукци дикен, хозеи хилийта гlерташ болх беш хьабоагlа уж. Царех ба цхьоалагlча цехера барзкъаш тегараш Каспарова Елена, Шпет Надежда, Евлоева Тамара, Авакян Анна, Гальцева Галина, Вахрущева Лида, иштта кхыбараш. Цар шоай пхе шера план кхоачашъяьй.

Укх шера итт бетта план ханал хьалха кхоачашйир цу цеха коллективо. Хlаьта планал совгlа дуккха эзараш сома маьха продукци арахийцар. Итт бетта продукцена реализаци яра план 105 процент кхоачашйир. 53 саго кхоачашъяьй шоай пятилетка. Къаьстта коллективе белгалбаьнна сийдеш хьабоагlа пхе шера план хlанзалехьа кхоачашъяь Юнусова Бирлант, Наумкина Вера Ивановна, Золотова Мария Сидоровна, Сазонова Вера Ивановна, Ткачева Валентина, Мартыненко Лида, кхыбараш. Дукха ха я цар барзкъаш тегача болх бу. Шоай опыти говзали дlаlомаю цар керда балха баьхкачарна. Хоза, барт болаш, дlа-юха шоайла гlоновкъостал деш, шоашта юкъера доттагlал тlехь-тlехьа lа цlоагlдеш хьинаре къахьегаш хьабоагlа вай ювцача цеха барзкъаш тегараш, цудухьа толамца кхоачашду шоаш та хьалхашка латта декхараш.

Шерра яьржай социалистически яхь объединене цехашта юкъе. Цу яхьо доккха новкъостал ду барзкъаш тегараштa хlара бетта программа тlехкхоачашъе.

Укх шера социалистически яхье даим хьалхара моттиг лелаеш хьайоагlа Ковалева Антонина Ильиничнас кулгалдеча шоллагlча цеха коллектив. Барттайна, дика коллектив я из. Итт бетта план цхьа бутт ханал хьалха кхоачашйир цо. Планал совгlа арахийцай 150 эзар сома маьха продукци. Укхаза а ба шоай планаш тlехкхоачашъеш бола барзкъаш тегараш.

— Тха цехе къаьстта белгалбаьнна, шоашкара масал гойташ хьабоагlа коллективо сийдеш бола болхлой Гарчинская Азман, Бурцева Александра, Юнусова Аза, Хириханова Аня, Жданова Аня, Сердечная Екатерина кхыбараш, — йоах цеха начальника Ковалевас. Цар тешшаме кхоачашду моллагlа шоашта тlадилла декхар, сменни задането 110—115 процент кхоачашъю.

Уж деррига толамаш даха коллектива вlаштlехьдоал цхьа барт болаш цар къахьегандаь. Хlаьта ала деза швейно-производственни объединене ерригача коллективо а итт бетта план ханал хьалха кхоачашъяьлга, планал совгlа 846 эзар сома маьхерча продукцена реализаци яьлга. 151 саг ва цу объединене шоай пхе шера план кхоачашъяь. Цаlаш я цар уйлаш — дуккхагlа, дикагlа, дlадодар кlезигагlа долаш продукци арахецар.

Эггара хьалха со укх цехе балха еача дийнахьа денз са доттагlал тоссаделар Макина Лидайца, — йоах Евлоева Тамарас. Уж балха а цхьана ух, йистебаьнначул тlехьагlа а цхьана хул. Шоаштa хьеппа задани 120—130 процент кхоачашъю цар. Нагахьа санна цхьаннена новкъостал де дезаш моттиг нийсъелча вокхо гlоновкъостал ду. Массахана иштта хоза барт болаш къахьегаш ба уж.

— Эггара хьалха со укхаза балха еача хана хlамаш тега ховш яцар со, — йоах Евлоевас. — Цу хана сона доккха новкъостал деш, со lомаеш хилар цхьоалагlча цеха мастер Парсегова Хмара Аршаковна. Хlанз царна санна дика барзкъаш тега ховш я Евлоева Тамара а. Керда балха баьхкачарна хlанз ший опыти говзали дlаlомаю Тамарас а.

Иштта да Грозненски швейно - производственни объединене барзкъаш тегарий гахьнара гlулакхаш, царна юкъера доттагlал. Дlахо я шоай балха толамаш совдоахаш шоашта юкъера доттагlал кхы а чlоагlдеш дlабаха лерхl предприяте коллективерча барзкъаш тегараша.

О. ШАДИЕВ.

«Севкавгазонефтестрой» треста № 1 йолча автобаза коллективо чlоагlа лоархlаши сийдеши ва Шамсадов Омар. Шийбалхах дика кхеташи хьинаре къахьегаш доккхий толамаш доахаши ва из. Цо кийчъяь оатхалаш тlехдика мара хилац, дуккхача хана йоха ца йохаш ях уж яхаш ювц автобаза водителаша. Ший опыт дог раьза долаш дlалу цо новкъосташта.

СУРТА ТlА: болх беш ва шлифовальщик О. Шамсадов.

С. ХАКИЕВА сурт.

ДИКАГlЧАРЕХ ЦАl

Масло-жировой промышленноста Къилбаседа - Кавказски управлене чуйоагlача кхойттайийтта предприятена юкъе социалистически яхье шоллагlа моттиг яьккхар Грозненски маслозавода коллективо кхоалагlча квартале.

Къаьстта яхье яьнна лел завода коллектив Нальчикерча маслозавода коллективаца. Цу яхье дуккхагlйолча хана хьалхара моттиг йоаккх грозненски предприяте коллективо.

Социалистически яхье хьинаре дакъа а лоацаш къахьегама доккхий толамаш даьхача дикагlболча болхлой портреташ завода Сийлен доска тlа хьалтеха доахк: слесарий В. Николаева, П. Сенина, сушильщицай А. Сумцевай, лаборанткай А. Курневай, иштта кхычар а.

Царна юкъе ва вальцеви цеха болхло Шубин Петр Петрович а. Укх шера доккха дикахетар хилар Петр Петровича. Хlара бетта производственни декхараш толамца кхоачаш а деш дуккхача шерашка хьаькала къахьегарах «Знак Почета» яха орден елар цунна. Цул хьалха а дуккхача совгlаташца: Ленински юбилейни медалаца, сийлен грамоташца белгалбаьхаб цун къахьегам.

Шубин балха венача хана денз дукха хувцамаш хиннад заводе. Петр Петрович геттара раьза волчарех да производственни процессашта чlоагlа механизаци яь хилар. Болхлой къахьегам аттача баккхарал совгlа, чlоагlа къахьегама овсарле лакхлу техника карагlдаьнна кердадараш производствана юкъедахьарах. Укх тlеххьарча шерашка яь механизаци бахьан долаш шозза кlезигагlа ба цехе къахьегаш бола нах. Цхьабакъда, ший а, ший новкъостий а къахьегама овсарле лакхагlа хилийта йиш хиларах дог тийша ва вальцовщик Шубин. Цу хьакъехьа лаьца къамаьлаш хул Петр Петровича цехерча цхьаццаболча болхлошца. Цо аьннар теркал ца деш дитац. Къахьегама овсарле махулла лакхьяра тайп-тайпарча машинаш тlа болх беш болчар йиза кхраерзае еза шоай балха говзал, кхомбе беза балха хана хlара минута. Петр Петровича ше а lомаяьй шоллагlа йола професси: прессовщика говзал. Хlанз мичча хана пресса тlа дlаотта кийча ва из. Цу тайпара гlулакх эшаш дукха моттигаш а нийслу: болхло цамогаш хинна, е кхыдола лоархlаме гlулакх хилча шийна а ший новкъоста а доагlача даькъе къахьег цо.

Шубин коммунистически къахьегама ударник ва. Из цlи бакъъеш дукха дика оамалаш йоахк Петр Петровичах. Нагахь санна оборудовани еха болх соце, ше тоайийя кхоачамбоацар дlадоаккх цо: балха волча ткъаь шиъ шера хlара фента хlанз йоазаш аьнна дика lомаяьй ше болх беш йола машинаш.

Балха хьавоагlаш дале а, смена чакх а яьнна балха тlара мукъаваьнна вале а завода кса цlендас санна бlарглокхаш, кхоачамбоацар гучадаьлча из дlадаккха шийн вlаштlехьа ца даьча кхыбараш оарцагlбоахаш оамал я Петр Петровича.

Каст-каста канализаци телхе хьовз заводе. Сантехника когаметта из тоаяра, цун тlахьожам лоаттабара гlулакх лаьрхlа шийна тlайицад Шубина.

Дика производственник хиларца дезала lымерза да а ва Петр Петрович. Барттайна дезал ба цун бараш. Вокхагlвола воl Советски Эскаре гlулакх деш ва, йоl—Орджоникидзевски кхачан техникуме, дlамагlдола шиъ школе дешаш да. Шубин Петр Петровичаца цхьан ях цун къаьна нана. Кхыболча къонгел мехкарел дуккхагlа везаш из хержав иллас, цунах къастаргйолаш яц.

Л. АУШЕВА.

ОБОРУДОВАНИ МУКХ ЦА ЮИЙТАШ

Къахьегама совгlаташца накъабаьхкаб Советски конституце денна «Союзэнергохимзащита» объединене В. Мишина кулгалдеча грозненски участка къахьегамхой.

Толамца кхоачашъяьй ерригача технико - экономически хьокхамий цхьайтта бетта план.

Энергооборудовани мукх ца юийтара дукха балхаш даьд «Грозэнерго» предприятешка. Дика кхоачашдеш да пятилетка дилагlча, къоастамбеча шера тlаийна социалистически декхараш а.

Социалистически яхье хьалха латташ хьабоагlа футпровщикаш В. Лисовский, Ю. Желтобрюхов, И. Казорезов, С. Похилько, иштта кхыбараш а.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

Кердача тайпара

«Горскнефть» мехкдаьттен гаан йоаккхача управлене мехкдаьтта кийчдаь дlаухийтача участка коллектив тlатеlla къахьегаш я хьадоагlа мехкдаьтта резервуарашка ца кхоачийташ доддашехьа а мехкдаьтта чаххдоахача заводашка дlадахийтара.

— Резервуарашка ца дотташ мехкдаьтта дlадахийтаро, — дувц парткома секретара Вуец Мальвина Петровнас, — вlаштlехьдоалийтаргда боккъонца из цlенде а мехкдаьттацара ейга фракцеш фега дlа ца йохийташ бlарча хилийта а.

Цу кердача гlулакхо «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахошта боккха пайда лургба.

Ший участке чакхйоахача мероприятеех лаьца дувц дуккхача шерашка укхаза балха волча участка начальника Величко Иван Григорьевича.

— Дlадохийта мехкдаьтта лархlа счетчих оттаяьй оаха, — дувц цо. — цу счетчикаген мехкдаьтта чакхдоахача заводерча счетчикаген хьож тхо мел мехкдаьтта дlадахийтад. Резервуар балха юкъе ца йовлаеча методах хьалха кlезиг-дукха болх баьб оаха, хlаьта хlанз деррига а мехкдаьтта цу тайпара дlадахийта кийчлуш да тхо.

— Цхьан сахьата — 69 сантиметр хьахьокх счетчико, — йоах оператора Линева Александра Макаровнас.

Счетчико цхьацайолча хана е дукхагlа е кlезигагlа хьокхаш хила тарлу дlадода мехкдаьтта, цудухьа счетчико бена балха даим тlехьожам лоаттабу.

Тlеххьарча дийнахь шера коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цlи лелаеш хьайоагlа мехкдаьтта кийчдаь дlадахийтара йолча участка коллектив.

Уж къахьегама толамаш ерригача коллективо низ ца кхобеш, хьинаре къахьегарах хьахиниа да. Дикагlчар цlераш йоахаш эггара хьалха хьоахабе боагlа операторай Егорова Валентина Андреевна, Сеталова Нина Алексеевна, Саврий Анна Александровна, дуккхача шерашка укхаза къахьегаш мастер йола месткома председатель Кондаурова Валентина Ивановна.

Коллективе къахьегаш 42 саг ва. Хlара болхлочунца дувца ховш, хlаране вахар, хьашташ довзаш, коллектива барт-цхьоагlо вlаштlехьйоаккхаш кулгалду участка начальника Величко Иван Григорьевича. Цудухьа болхлоша сийдеш а лоархlаш а ва из кулгалхо.

М. ХУМАДОВ.

3,5 эзар килограмм яккхара

Хlара кхоабача lаттагара кхоъ ах эзар килограмм шура яккхара тlехьа яьржа социалистически яхь денгара денга шерлуш я Грозненски района «Ермоловский» совхоза фермашкарча хьайбаш леладерашта юкъе.

Из яхь йоаржаяра дояркаш тlахьийхар цlи хезача доярка, парторгрупорга Кадырова Яхас.

Ше дlадоладаь гlулакх толамца чакхдаьккхад Яхас Совхозе метта, ерригача районе а эггара хьалха шийпятилетка кхоачашъяьрех я из. Хlанз 1976 шера чотах болх бу Я. Кадыровас.

Укх шера хlара кхоабача lаттагара 2850 килограмм яккха езача дlабахача 10 бетта 3385 килограмм шура яьккхай цо. Хlанз шерра къовсам боаржабаьб доярка 4 эзар килограмм яккхара тlехьа.

Кадырова Яхийла дукха тlехьайнсаяц къьнара доярка Джамбулатова Неби. Хlара кхоабача lаттагара планагlа 2750 килограмм яккха езача хlензале 3164 килограмм яьккхай цо. Кхо эзар килограмм яккха гарга я доярка Шахгиреева Язман. Шоаш леладеча дсахах хlаранегара 3 эзар килограмм шура йоаккхаргхиларах бlубенна ба дояркаш Зельмуханова Курлату, Исаева Асьет, кхыбараш.

Совхоза шурий-товарни шин ферме болх беча 35 доярках хlанзле пятилетка къоастамбеча шера шура яккхара план кхоачашъяь 14 доярка я. Юхебисараша толамца чакхбоаккх цхьайттлагlа бутт.

Ерригача совхозера хьокхамаш миштад?

Уж дог гlоздоахаш да. Шера планагlа 1500 тонн яккха езача дlабахача итт бетта 1374 тонн шура яьккхай. Из дlадахача шера цу хана хинначунца нийсдича 88 тонн дукхагlа хул.

Иштта дика лел паччахьалкхенга шура дlаялар а. Шера планагlа 1300 тонн йохка езача дlабахача итт бетта 1168 тонн ехкай.

Совхоза керттерча зоотехника Палаев Омара яхачох ерригга шура яккхарен паччахьалкхенга йохкарен шера план 15 декабрь тlакхоачаш кхоачашъергья боахамо.

Фу къайле я цу толамий? Тамаш е хlама дац. Хьайбаш леладерашта юкъе яьржача социалистически яхьах даьнна беркат да из. Фермашта, бригадашта, дояркашта, скотникашта юкъе яхь яьржай.

Шерра къовсам латт шура дуккхагlа яккхара, дlадодар лохдара, доакъар кходара тlехь.

Къахьегама овсарле лакхъяра доккха новкъостал ду къахьегама дисциплина лерттlа лелаяро, хlаране шийгlулакх дизза кхоачашдаро. Из хьахьокх цхьан факто. Цхьоалагlча фермана барда кхухьача шофера Курбанов Альбека lуйрийна 5 сахьат даьлча керда барда хулийт. Цхьан дийнахьа 8—9 рейс ю цо. Хlаьта ховш ма дий цу коачача деакъаро шура дуккхагlа хулийтилга.

Иштта овсаре къахьег фермa болхлоша. Хlеравар шийхьокхамаш лакхде гlерт.

Р. ЛЕОНОВ.

«МЕНЕДЖЕРИЙ РЕВОЛЮЦЕ» ХАРЦ ВЫВЕСКАЦА

Хlанз бlарча итт шу дlадаьнад хьашт долча оагlорахьа лостаеш «менеджерий революци» ювца. Цу теорегlа частни доалахьен ларда тlа латташ йола строй хийрах тарра капитализм «юхайоагlаргйоацача хаца чу йода». Экономически а дlаьдал, йоах цар, шоай доалахье капиталистически предприятеш ярий бера а даьнна менеджерий, чуоттабаьча цу предприятей управляющей бе додаш латт.

Капиталисташ - собственникаш санна а боацаш, йоах, менеджераш «социальни бехктокхам» кхетабеш а, шоай гlулакхашка пайдашта чlоагlа тlакхуваш а боацаш, юкъарра яраза хьашташ хьаллоаттадеш а ба.

Боккъонца яьта долий-хьогl из гlулакх? Фактaшка хьожаргда вай. Цар тешал ду кlанзарча промышленни, финансови, торгови корпорацей низ боккхен сихха дегlаухаши хилара. США-ра керттерча финансови группаша (Морганаша, Рокфеллераша, Дюпонаша, кхычар) тlахьожам доаттабеш йола монополей активаш хlанз 250 миллиард долларга хlана кхаьчаяц аьнна дlаккхаьдай. ФРГ-ерча «Немецкий» «Дрезденскии» банкий финансови группашта юкъейоагlача корпорацеша мехка ерригача акционерни капиталах кхоалагlча даькъа хьалхерчол дилагlча даькъа шолагlчон тlахьожам лоаттабу.

Шоай экономически низ акцей йоккхийча пакеташта деча доала, смежни предприятей гlулакхашта лоаттабеча финансови тlахьожама, каьяерзаяра кхыча формайи методайи (масала, патентни лиценз онни тlахьожама) ларда тlа а оттадаь, корпорацей даьша хадданза шерьювоал шоай доала сфера, шоай доалахьара капитал lоа а еш.

Цунца дувзаденна дагадохийтача кхоачам ба корпорацеш «вlаштlеттачи йоккхагlа еши» дукха ха йоацаш малхбузехьарча мехкашка гlолла техача «таlтlех» дола хlамаш. Англе «Дженерал электрикн» «Ингмиз электрикн» вlашагlтохарах хьахийлар 1 миллиард стерлингий фунт хlана яц аьнна йола капитал ший доалахьа а йолаш йола lалаьмате йоккха монопола. ФРГ-ерча «Рурколе» яхача концерно, 23 предприяти дlа а кхаьлла, ший бе еллай 1970 шера 8 миллиард марка хlана яцар аьнна хиннача капитала оборот.

Корпорацей lалаьмате боккха финансови экономически низ вlашкавзара мlаlан — из да тlа-тlа дукхагlа къахьегамхой цар тlахьожама кlел гlоргхилар. США «Дженерал моторса» 700 эзар совгlа болхлойн гlулакхера нах ба. ФРГ-е «Немецки банка» финансови группина юкъейоагlача предприятешка болх беш ва 1 миллион совгlа саг.

Монополей социальни политико лерхlар къахьегамхой хьашташ эшадара наькъаца пайдаш алсамдоахилга да. Духхьал йунца кхетаде дезаш да болхлошен гlулакхерча нахеи алапеи лакхделга, социальни льготай система шеръелга дlадехачоа предпринимателаша селлара чlоагlа духьале еш хилар.

«Менеджерий революце» хьакъехьа дувцар хlанзарча корпорацешта доал дераш капиталисташа - собственникаша «шоай хlама тоаделга тоама долаш» бола нах, «классана керте латта», «озабезам боаца», цудухьа социально - нийса политика чакхйоахаш бола нах хиларах къахьега адамаш тешаде лаьрхlа да. Формально-юридически маlанга диллача уж нах оттабаь, корпорацей даьша хьийта боалабаь болхлой ба. Духхьал из гlулакх къаьстта белгалдоаккх «менеджерий революце» автораша. Капиталистически предпринимательства доадама белгалонаш йоацаш бола уж нах, цар социальни статусега диллача, дизза бахьанагlа предприяте персоналах лархlа мегаргболаш хиларах боахлой тешабе гlерт уж. Хlаьта из иштта дале, юкъера йоах-кх предприятера классови антагонизма традиционни ларда а, хlана аьлча, мугlаречa болхлочунарен гlулакхерча сагагареи болабенна управляющеген директорген кхаччалца мел бараш чуэтта къахьегаш, алапех е жалованех бахаш ба.

Цхьабакъда, ховш маларра, из вале а е кхы вале а вола саг малагlча классах ва хара боккхача лоархlаме ба цунна хьатlайоагlа доходаш дукхьювла хьасти цар боарами. Цу тайпарча, Б. Бейти, Х. Нордхофф, Г. Абс санна болча боккхийча малхбузенгермански менеджерех хlаране окладаш, масала, шера цхьа миллион маркал тlех я. Англе «Таймсо» деча тешалагlа, корпорацей директорийи лакхе латтача менеджерийи окладаш шера 15 эзар стерлингий фунтагара 25 эзар стерлингий фунтага кхоачаш я. Цунга кхаьча а ца lеш гаьнна тlех даьннад керте латтача элита доходий боарамаш. Цара дlалархlа доагlаш да иштта налог тохаш доаца lотlадетталу ахчаш а, белгала аьлча, хlара воккхача менеджера шера юкъера лаьрхlача 5 эзар гаргга стерлингий фунт кхоачаш йола представительски доходаш.

Акционерни компаней балансаш тlара менеджерий окладаш «болхлойн гlулакхерча нахеи алапи жалованни» яхача статьяца лоархl, цунца къайлабахьа безаш ба боккъонца цар доходаш дукхьювла хьаст. Цхьабакъда моллагlча корпорацe пайдайи зенийи балансана яьча белгалонашка дикка хьажа мара везаш цlенача пайдашкара менеджерашта совгlатийи премиальнии хьисапе тела вонагlо ахчаш гучадалара. Хlаьта, нагахьа санна дуккха менеджераш массехк фирмана доал деча юкъе хилар теркалдича, ахчан доход наькха санна йоккха хургья.

Боккхийча менеджерий дукха доходаш дикка тlех хургья парни цюашта эшарашка дlадодача ахчал. Сов дувлача ахчах дукхагlа даькъе пайда эц е проценташ (банкашка дlадехка ахчаш), я дивиденташ (акцеши инвестиционни сертификаташи) хьатlадоагlача капиталах тайна. Хlаьта коммерчески къайлено новкъостал ду менеджерий доходий цу даькъах хинна капитал къайла а доаттаяра. Цу новкъостал ду предприятешта доал дерий капиталистически доалахье яц яха иллюзеш йоаржаяра.

Цхьабакъда цкъаза чlоагlа дlахьулаль менеджерий хьалторо шаьра гуш хул. Оксфордски статистика институто даьча социологически тохкамий даннегlа, английски компаней хlара директора юкъера лаьрхlача 28 эзар стерлингий фунта маьха акцей пакет кхоач. Маларра аьлча, лакхе латта менеджераш цар доалахьарча капиталий боарамашка диллача дукха эшашагlа бац боккхийча капиталистел - собственникел. Английски пресса тlа араяьннача даннегlа, 60-гlа шераш чакхдоалаш английски компаней 40 директора доалахьа 400 миллион стерлингий фунт гаргга акцеш яр.

Менеджерашта доходаш телар пайдай цхьа дакъа да. Пайда боккхагlа ме хул, царна кхоачалер дукхагlа хул. Иштта я менеджера гlулакхий керттера стимул. Цудухьа хоадамболаш йола санкцеи чакхьяхаволалу из болхлошен гlулакхерча нахеи деладу гlулакхьяр капиталиста хьаштaшта кхерам болаш ше массаза ларх!.

Ший социальни кредо ше цlева деш дола гlулакх капиталистически предприяте управляюще, «Менеджер» яхача английски журнала дешашца аьлча, «команда теларая вынар дайтараи йола бокъо» санна лоархl. Духхьал правленей директорийи членийи инициативагlа предприятешка кийчъеши юкъейоахаши я керлагlа йола юв воаккха система, духхьал цар кулгалца чакхйоххаш я гlорьяьха ювцаш йола, болхлошта дукха хlамаш эшадеш йола-рационализацеш. Духхьал менеджераш ба профсоюзаш миччa хана а предприятешкара шоай бокъонаш шеръяйта массаза гlорт царна дорха духьале ераш.

Менеджерах менеджер хургвац, нагахьа санна из деррига а предприятей даьшкахьа-собственникашкахьа а аьнна дlа ца отте. Цу цхьоагlонна ларте ул цар хьашташ цхьатоара хилар. «Менеджерий революце» хьакъехьара теори хьаккеллареех цхьаъ Дж. Гэлбрейта «Керда индустриальни общество» яхача книжка тlа язду: «Дуккхача наха цхьа моллагlча тайпара туалабалар дикагlа да чоалханеча бакъдолчул».

Малхбузехьара къахьега адамаш, нагахьа санна лакхе йийнача легендашарча цар гlулакхашка хьежача, кхыча позице тlа латт. Из позици геттара нийса хьахьекхай воккхала малхбузенгермански профсоюзни делтела Г. Мура: «Предприятей экономикей доал дара къаьнара система хувцаеннац. Ший производственни гlулакхашка кхычар лаьрхlачохи кхычарна доавчохи тийша висав саг, хlаьта мел хоза хабараш дувцарах из къайла а доха-лургдац».

Олег САЛЬКОВСКИЙ,
экономически lилмай доктор, профессор.

АПН.

«СЕРДАЛО»
3-гlа оагl. 5 декабрь, 1974 шу.

АВИАТОРАШТА КАРАГIДАЬННАР

Дунен тIа керда шиъ толам баьккхаб советски летчикаша. «АН-22» яхача самолетаца летчик С. Дедух, шоллагIа пилот Ю. Романов, штурман В. Муравьев, ведущи инженер В. Ясиновичус, бортинженер И. Шорохов, бортрадист В. Попов, бортмеханик А. Смирнов, бортмеханик А. Юдичев чубоагIача экипажо 30 эзар килограмм мухь тIа а болаш юкъера скорость сахьата 597 километр а йолаш 5.000 километр гон тIа гIолла никъ баьб.

ЦIаьхха цу самолетаца 35 эзар килограмм мухь тIа а болаш цу экипажо, бакъда кема командир Ю. Романови, шоллагIа пилот А. Левушкини а волаш, го баьккхаб. Хьалхара бар миссел болча гон тIа скорость сахьата 590 километр а йолаш яхай самолет. Самолета тIа хиннав спортивни комиссар, дунен халкъашта юкъерча классагIа вола спорта мастер В. Абрамычев.

Уж дунен тIа доккхагIа дарех дола карагIдаьннараш эггара хьалхара дарех да турбовинтовой двигателаш йолча самолетий классе.

СУРТА ТIА: дунен рекордаш оттаьча экипажий командираш — С. Дедухи (аьрдехьа) Ю. Романови.

Б. КОРЗИНА сурт. ТАСС фотохроника.

Советски автомобилаш—Англе

Британски гIайренаш тIа тIехь-тIехьагIа дукхагIа сий деш хьайоагIа «Автоэкспорт» яха Ерригсоюзни объединене торгови марка тIалатта советски автомобилаш. Уж я «Москвич», «Лада» яха малолитражкаши еза грузовикаши. Иштта ер шу чакхдалале «ЮМО — плант» яхача фирмас СССР-ра массехк итт ткъаь итта шийттен тонн мухь дIахьу автосамосвалаш эцаргья.

«Автоэкспорт» яхача контора директора Александр Матюхина АПН корреспондентага дийцар:

— Тха внешнеторгови объединене экспортни программе легковой автомашинашца цхьана тайп-тайпарча гIулакхашта лаьрхIа йола дуккха маркаех грузовикаш а я. Царна юкъе къаьстта моттиг дIалоац белорусски автостроителаша арахецача еза дизельни самосвалаша. «БелАЗ-540» — дунен халкъашта юкъерча рынке дукхагIа хоатташ йолча моделех цаI.

ХIанз Британски гIайренаш тIа 100 совгIа йолча автосамосвалаша болх бу. Ер шу чакхдалале из цифра йоккхагIа хургья, — йоах шийн къамаьл чакхдоалаш «Автоэкспорта» викало.

Юрий ЛЮБИЧЕВ, АПН корреспондент.

ХЬЕХАРХО ХИЛАР— ИЗ АТТА ДАЦ

Хьехархочун къахьегама эффективность айялар керттера бахьан цун творчески кхоллам, цахаддаш цо шийн говзал лакхъярах латт. Ховш да, институт яьккхача а юххьанца говзал лакха йолаш цIаккха хьехархо а хина воацилга. Уж говзанчаш хьахул школе, хьалкхув берашца.

Биологен географен хьехархо Коршакова Любовь Никифоровна школе болх бу ха 25 шерал тIехъяьннай, хIаьта цу юкъе тха школе цо болх бу 14 шу да.

...ПхелагIча классе ботаника я. Урока тема: «БаьцовгIа кхачен из дегIаяри». Дукха ха хьалха кийчо йир Любовь Никифоровнас цу урокага. Кхей фуна «операцеш» йир: цхьаннех цхьа дакъа дIадаьккхар, вокхох ах мара дитанзар. Ги хьатIадалийтар.

ХIаьта хIанз цун бе доахкар цаI — дIаьхеи низ болаши, шоллагIдар — эсала дола зIиргаш. Цу масал тIа дувцар цо бераштa из иштта нийсдаларах. Бакъда деррига дувцац. ДукхагIдар царга уйла яйтара духьа берашка хетт.

Классе сатем латтац, хIаране безам ба фух хинначох шийна хетар ала. Цу тайпарча урокашка дешархошка йиш хилац ца доагIа, урокаца доаца юстара гIулакхаш леладе, хIаьта хьехархочо дикача дирижеро санна доал ду класса, дешархой дог айду:

— Уйла е, массане уйла е!

ХIаьта жоп луш вар хьевенна нийсделча а саббаре хьеж, кхетаду массаволчун шийн белгтала оамалаш хилар, цудухьа уйла е, кхетаде ха лу.

Коршакова дешархой урокашка Iомабаь Iац, дукха дIалу цо царна шийн мукъа ха а. Каст-каста го йиш я из пхелагIча классерча юннаташца биологе кабинете ха яххалца болх беш. ХIаьта биологе кабинет школе дикагIчарех я.

Классе боацача балха формаш тха тайп-тайпара я — Iаламе экскурсеш яр, Грозне, Орджоникидзе краеведчески музеяшка ахар, биологически Iуйренаш, викторинаш чакхъяхар, иштта кхыдараш.

Цудухьа дIадахача дешара шера республике хиннача биологе олимпиаде Л. Н. Коршакова дешархой, наурски юннаташ мара хьалха ца боалийташ, призерашта юкъе хилар цIаьхха нийсденна хIама дацар.

Дукхаеза берашта Любовь Никифоровна. Къаьстта, хIанз, хьехархочун сий дар, из лархIар духхьал шийн предмет дика харах латтац, цхьаццадола хьехархочун гIулакхаш чакхдаха-м хIанз машинаш а гIерт, керттердар да саг хилар.

Берашца хьакхашта, цар йоакхо еш хиларах, шийнен дешархоштен юкъе юкъ ца схкарах еза дешархошта Коршакова.

Из яц Iилман болх беш а е язбеш а. Из тохкаш я берий дагардар. ХIара денна. Со теш диссертацел из дуккха а халагIа хилар.

Коршаковайна тийннадац совгIаташ хIаьта, цунна шийна эггара дезагIа дола совгIат да берийн цар даьй-ноанойн баркал.

ДIадийнача дикача фуно дика ялат лу. Ахархочо лаьтта оах. Из саг массаза а хиннав наха сийдеш а лоархIаш а. Цун къахьегамца тарбе мегаргба боккъонца волча хьехархочун къахьегам а.

М. ФРОЛОВ,
Карабулакски № 1 йолча юкъерча школа директор, РСФСР школа заслуженни хьехархо.

Спартакиада чемпионка

Из дар респотребсоюза шоллагIча республикански спартакиаде. 24 районера 300 совгIа атлет вар ГТО многоборье комплекса чуйоагIача яхьашка дакъа лоацаш. Универсальни торгови база команда сий лорадеш яр бухгалтер Т. Черная. Хьалхара моттиг яккхара 100 метр дIоахалла байддача спортсменел котъяьлар из, 15,3 секунд мара цу гIулакхa ха ца йоаеш. Цхьаннена а эшае маганзар Черная дIоахалла кхоссавалара а. Эггара гаьнагIа из кхоссаеннар 4 метр дIоахал да. ХIаьта секретарната яхьа итогаш яьчул тIехьагIа гучадаьлар спартакиада чемпионка цох хинналга.

— Школе деша ягIача денз спорте дакъа лоацаш я со, — дувц шийх чемпионкас. — Со ловзар волейболах, баскетболах, ейгача атлетиках. Болх дукха боллаше а, сай спортивни говзал эша ца ялийтара деmeл деза гIулакх ду аз.

М. АЛЕКСАНДРОВ.

СУРТА ТIА: спартакиада чемпионка Т. Черная.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

ШАХМАТАШ

Цхьан беттал совгIа йIаьхъелар республика шахматни чемпионат. Еррига партеш лайза яьннай.

Турнир чакхъяллалца еррига говзал тIаерзаяь дика ловзаш хьабаьхкар беррига шахматисташ. Цхьаннена а лазар эша.

Турнирни таблица тIа чоалхане дийзар чемпионата лидераштa: «Труд» ДСО Грозперча спорта мастера В. Дорошкевичан «Локомотив» ДСО Гудермесерча спорта мастералла кандидата А. Сумкинаи юкъера хьал.

Дорошкевич Владимира шийн тIеххьарча партех эшавир спорта мастералла кандидат В. Сергеев.

ХIаьта мастералла кандидат Сумкин Анатолий чакх ца йоалаш йисача партех ловзаш 57-гIа ход еш котваьлар А. Хуршудовал.

Спорта мастералла кандидата С. Кастарнова эшавир Б. Колодяжный, хIаьта Р. Алимовца лайза парти цхьаккха а кот ца воалаш чакхъяьлар.

Х. Ведзижев котваьлар В. Сергеевл, хIаьта О. Шмойловца лайзача партех а цхьа очко яьккхар цо.

Турнир чакхъяьннай. Цига дакъа лаьцача хIаране шин-шийн моттиг дIалаьцай. Хила тарлуча 10 очкох 8 очко а йолаш хьалхара ши моттиг яьккхай В. Дорошкевичен А. Сумкинен. Царна юкъе къаьстта матч хургья.

КхоалагIча метте ва 7 очко йола А. Хуршудов, йиъалагIча метте С. Кастарнов. Цун 6,5 очко я. ПхелагIча метте ва 6 очко йола В. Богданов.

Таблицана юкъе ба 4 очко яьккха бола Р. Алимов, Х. Ведзижев, Б. Колодяжный. ХIаьта аутсайдераш ба О. Шмойлов, В. Якутович, В. Сергеев.

Спорта мастер В. Дорошкевич керте латта Нохч-ГIалгIайчен сборни команда укх деношка Ростове хургья зональни яхьашка дакъа лоацаш.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ,
чемпионата судейски коллеге кертера секретарь.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

«РОССЕГА ХЬАЖА БЕЗАМ БА СА...»

«Максим Горький» яха советски теплоход каст-кастагIа аха даьннад укх шера Нью-Йорке. Американски туристаш а нийца круизни рейсаш ю цо Карибски фордеи Атлантикан гIайренашка.

1941 шера денз кемашца лелача капитана Дондуа Сергей Левановича говзача кулгаша леладу из хоза кема. Кема ше санна, цун экипаж а къона я. Персонало Iимерза, доаггIача бесса, безаме гIулакх дарах йизза паргIато я теплохода тIа. Цун тешал ду отзывай книжка тIа дукхачар раьза болаш даьча йоазоша.

«Тхоай шоллагIа цIа долаш санна хетийт тхона кема экипажо персоналои деча гIулакхаша. Тхона безабеннаб эрсий, уж Iимерза хиларах», — язду мареи сесагеи Горовиц. «Итальянски, французски, голландскии норвежскии кемаш тIа путешествеш яьчул тIехьагIа вывод ю оаха: эггара дикагIа «Горьке» тIа я. ХIанз из эггара паргIатагIеи аттагIеи дола теплоход да». Иштта мареи сесагаи Иоффе хетар хьаллоаца Остули дезала а: «Тхо раьза да хьалха аьнначоа. Оаха а дукха никъ баьб кемаш тIа, цхьабакъда тхона хетачох, ер путешестви массанел а дикагIа хет тхона».

Круизни рынкера хьал чоалхане да. Авиаце конкуренци яро трансатлантически рейсаш геттара кIезигьяьй, хIаьта мукъадаьнна кемаш туристашта гIулакхаш де дIалу. Цунца цхьана доагора маьхаш айдаларо кемашта эксплуатаци елга деаду, хIаьта цо пиий арга кемаца дIа-хьа вахара мах совбаккхаро кIезигбу форда тIа гIолла путешестви е ловраш.

Цхьабакъда «Максим Горькена» пассажираш Iалашбеча «Марч шиппинг» яхача компане вице-президент М. Бозовиц дог айденна ва:

— Щеко йоацаш да, круизни рынке позицеш яхара ха эшилга. Цхьабакъда тхога дог айдеш йола опыт я. Соахка каст-каста рейсаш е доладенна «Михаил Лермонтов» яха теплоход хIанз детта мухь тIаболаш лел. «Горький» — хIанз Нью-Йоркера круизаш еча теплоходаех дикагIа дар да. ХIаьта конкуренцех хьоахадича, «Горьке» тIа путешестви яр потенциальни пассажираш тIазоаш дола кхы тIа массехк хIама да! Экипажи гIулакх ду персонали алхха балха декхараша дIадеххача бесса а доапаш дегIара безаме хилар; пассажирий торо хул кIезиг-дукха советски культура йовза, «эрсий атмосфере» са даккха»...

Отзывай книжка тIа, хургда аьнна ца метта, кIола инициалаш а латташ эрсий меттала яздаь мугIараш да: «Даллалца йицлургъяц тхона хоза путешестви. Тхо къаьстта дог раьеа да шун наха, массанена, цар цIераш тхона па йовзе а, цхьабакъда сибаташ тхоашца цIахьоргда оаха».

Цун юхxе да Нью-Джерси яхача штатера йолча Джадсен Кэта, английски меттала даь йоазув:

«ХIанз са безам ба Россега хьажа».

Г. ГЕРАСИМОВ, АПН соб. корр.

Нью-Йорк.

«Анаконда» мIараштa юкъе

«Анакондаи» «Кеннекоти» яха американски компанеш юха а чилийски цIаста дай хилар. Цар бизза тIахьожам лоаттабу дунен рынке рудаи цIасти даиккхара. Цул совгIа США концернашa Сальвадор Альенде правительства предприятешта национализаци ярах хинна зе «юхаметтаоттадара» 253 миллион доллар эцаргда хунтагара. Царех 65 миллион хIанзале дIатекха даьннад. ДIаеннай хьалха хиннача даьшта банкаш а. Атча юха а караденад къамани дунен халкъашта юкъерчей йоккхача монополистически группировкашта.

Халкъа цхьоагIоно мехка доал деш хиннача кхаь шера шоай дайначул дуккха совгIа рузкъа юхаметтаоттаде гIерт предпринимателаш. Дерригача товарашта, кхыметтел кхачани дарбани санна дукхагIа хоатташ дараштa а тIехь, шоай лоIамах маьхаш увттаду цар. Цхьа килограмм маьккхах, масала, переворот хилале 11 эскудо доаккхар. ХIанз 380 эскудо доаккх цунах. Хьалха 7 эскудо доаккхаш хиннача шурий шушах хIанз 200 эскудо доаккх. Духхьала цхьа къахьегам — капиталиста маьхаш иштта тIа ца тохаш дита товар.

Доазол дехьарча капитала инвесторашта ялсмале яьй Чилех тIема хунтас. Июль бутт бекъалуш «доазол дехьарча вкладчика устав» аьнна цIи тилла дола декрет тIайийцар. Цу документо боарам оттабац Чиле доазол дехьара капитал хила йиш йолча ханашта, тIехьагIа юха керда оттае йиш а йолаш 20 а кхы дукхагIча а шерашта контракташ увттае бокъо лу, доазол дехьа дIаухача пайданна лимит оттаяц. Американски монополеша тIахьожам лоаттабеча дунен халкъашта юкъерча валютни фондо Чиле еррига экономика бейоаллаю. Таможенни тарифаш чухьнахьа яхар бахьан долаш мохк хьалбизаб импортни товараша. Из бахьан 700 зIамигеи юкъереи фирмаш, царна доалдаьрашта доазол дехьарча компанешца конкуренци лелае а ца мега ехай.

Кхыча мехкашкарча капитала хьалхашка, эггара хьалха американски йолчоа а долаш, шерра наIараш хьайийллача фашистски хунта политика Боливеи, Колумбеи, Экуадорои, Чилеи Андски группа рамкаш яьча Картахенски соглашенена духьала я.

Кхыча мехкашкарча инвесторашта къаманчул дикагIа хьалаш вIаштIехь ма доахалда, хIаьта кхыча мехкара капитал 15 шерал совгIа мехка чу ма лелийтийла яха керттера положени телхаю Пиночета кликас. Из ха чакхъяьнначул тIехьагIа предприятешта паччахьалкхено тIахьожам лоаттабе безаш дар.

Хунта экономически политика зене я Чиле халкъа а мохк дегIаахара а. КIезиглуш йоагIа къаман производства объем. Хоадам болаш аьлча, кхачан промышленносте 12 процент совгIа эшаеннай из. Сиха дегIаухаш латт инфляции хьабе болх ца хилари. Валюта кертера дакъа юртбоахама продукцие чIоагIа эшаш долчунга дIадодаш латт. Паччахьалкхено юхалург нийду ахча хIара дийнахь цаIи ахи миллион доллар тIадетталуш да, хIаьта хIанз 4 миллиард доллара тIех а даьннад из. Цуница цхьана герз ийдарга Iалаьмате дукха рузкъа дIаухийташ латт. Иштта, ВВС кердаяккхара хIанзле 70 миллион доллар дIадажийта даьннад. Ши миноносец ийцай хунтас, хIаьта хIанз танкаши ракеташи эцара переговораш еш а я из. КIоарггача депрессега кхоачаяьй мехка экономика Пиночета гIозаро. Кхыча тайпара из хила йиш а яцар, мехкара фашистски режим доазол дехьарча монополеша хьакхелла хилча хIаьта а.

Карлос РИВАС, чилийски журналист.

(АПН).

ИОРДАНИ. IарбиЙ къамагIа бола дуккха нах гIайтта демонстрацеш яьй Иерусалима Малхбоалехьарча оагIонгахьа. Эзараш IарбиЙ улицашка ара а баьнна израильски оккупанташа деча низашта, шоашка яхьача гIелала духьала баьнаб. Демонстранташта духьал яьккхай полици, эскар. Цига вIашагIлеташ массехк сага човнаш яьй, 100 совгIа Iарбе лаьцав.

Из — израильски агрессораша Иерусалима Iарбий лаьтта дIалаьцачул тIехьагIа: 1967 шера июне денз эггара йоккхагIа йола демонстраци я.

СУРТА ТIА: Израильски салташа демонстраце дакъа лоацаш хинна кхалсаг лаьца дIаюг.

Телефото ЮПИ — ТАСС.

ЛОАМАН НАЬКЪАШКА ГIОЛЛА

Вай республикерча эзараш болча болхлошa, гIулакхерча наха, колхозхоша, студенташа, профтехучилищай дешархоша ахкан замалахь санна дика пайда эц шоай профотпусках, мукъача ханах. Уж хул экскурсешка, походашка, лоамашка туристически никъ беш.

Нохч-ГIалгIайчен, кхыча республикашкарчеи краячшкарчеи къахьегамхоша дика салаIа йиш йолаш моттиг я «Грозный» яха туристски база. Черноречерча Iама берда йисте латт Къилбаседа - Кавказе хоагIчарех цаI йола из здани.

Туристий хьашташ дизза кхоачашдара мел эшар долаш да укхаза. Цхьан ханна цига салаIа йиш я 260 сага. Шинкхаь сага лаьрхIа массе кхоачам болаш къаьст-къаьстта цIенош да, цар чу латт толашагIа йола мебель.

Туристашта я 230 сага лаьрхIа кинозал. Цига хIара денна гойт художественни документальни фильмаш. Укхаза иштта йолаш я 200 сага лаьрхIа столови, библиотека, прокатни пункт, хIамаш лораю камера, медицински пункт, спортивни комплекс.

ХIара шера ялх маршрутах болх грозненски турбазе баьхка туристаш: цхьабараш лоамашка гIолла гIаш никъ беи, вожаш — автобусашцеи. Царех 5 маршрут Ерригсоюзни лоархIам болаш я, цаI — моттигера лоархIам болаш. Опыт йолча инструкторалла, экскурсоводаша, проводникаша туристашта йовзийт Нохч-ГIалгIайчен столицаи цун районийн башха хоза Iалам долеи исторически моттиг аш.

Ерригсоюзни маршрутий лоаман туристически наькъашка гIолла кхача йиш я Дагестанеи ГуржегIеи. Ер шу доладелча денз цу маршрутех ваха хиннав вай мехка тайп-тайпарча городашкареи районашкареи 11 эзар совгIа турист. ХIаьта вай республикера 22 эзар саг а хиннав турбазе салоIаш.

Санатории картеи туризмах йолча областной Совето сийна путевкеи йолча туристашa дарбан гIулакха пайда эца йиш я грозненски родонови ваннех. Дарба де туристаш дIа-юха кхувл турбаза автобусаша.

ХIаьта гIулакх деш бола нах дика ба укхаза. Цунна тешал ду жалобийи предложенейи книжка тIа царна яздаьча дукхача баркалаша.

Къаьстта дукха дика дешаш яздаьд поварий Новикова Глеба, Федянина Берута, инструктора Кузьменко Верай, горничи болча Хаджимурадова Тамилай, Клейн Валентинай, буфетчица Исаева Табаркий, официантка Дроздова Просковьяй цIерагIа.

— Дувла тхо долча салаIа, — йоах «Грозный» яхача турбаза директора Назарова Мария Анисимовнас.

Я. БУБНЕНКО.

ЮСИФА КАДА КЪАЙЛЕ

Азербайджана доазон тIа чакхбоалар къаьнара караванни никъ. Цун Iалама доазонаш — цхьан оагIорахьара Каспийски форди вокх оагIорахьара Кавказски лоамаши дар. Европеи Азеи истори тахкара «Калитка» аьнна цIи тиллай цунах Iилмахоша. Духхьала укхаза, Азербайджана доазон тIа дукхазза вIаши духьала нийсъеннай материальни культураш, метташи динаши, торговлеи тIемайи наькъаш чакхдовлаш хиннад. Цу дерригнех Iилмахошта хьадийлад наькъа цхьан Iалама доазон тIа — Кавказа лоамашка археологически оахкалаш дича гучаяьннача хIамаша. ШоллагIа дола доазув — Каспийски форд — хIанззалца кIезига Iомадаь дар.

Каспийски форда бухе къаьна городаш хинна хиларах массехк шу хьалха эггара хьалха хьакъодадаьраш Азербайджана исторе музея археологаш бар. Iилмахоша иштта йоахар: къаьна караванни никъ Кура яха хий фордах кхеттача тIа отташ хиннаб, укхаза IочубоагIаш хиннаб Шемахи (Азербайджана къаьна столица) яхача городера караванни никъ а. Ши никъ вIашагIкхетача хиннай цхьан хана Гуштасфи, Махмудабад. Мугань яха нах баха моттигаш. Уж хьовю шийн балхаш тIа юкъерча бIаьшерений писателеи историкеи Ширване ТIекьагIа уж городаш яйха йоагайир Темарлана бIуво. Цхьабакъда, мичад чухийрцача гIирсий гувнаш, нах баьхача моттигех хIама юхедисадац? Уж доацаш да.

Каспийски фордах йоаккхаш хинна 70 цIи дIаязъяьй исторе — Хазарски, Хвалынски, иштта кхыяраш а. Тайп-тайпара форда естественни доазонаш белгалдаь дукха карташ дисад. Масала, царех цхьанне тIа хIанз долчул 500 гаргга километр къулбехьенгахьа дIакхет Волга яха хий Каспиех. ВокхчунтIа — Амударьяи Сырдарьяи яха хиш Аральски фордах а ца кхеташ. Каспийски фордах дIакхет, укхаза ала доагIа, вай хьоабаь хьалхара форд карта тIа вIалла хила а ца хиннaлга. Эггара тIехьа, къаьнача мореходаша шоай журналаш тIа «тамашийна» хIамаш дувц: хьалха бIарга а ейна каспийски форда карта тIа шоаш белгалъяь гIайренаш тIехьагIа цу моттигашка чакхбовлаш кораьяш морякашта. Цу дерригне каспийски хишта даим трансгрессии регрессии хулаш хиларах дувц. Из тайпа трансгресси хилар бахьан долаш, хила тарлу, Кура фордах дIакхетача хинна йохаяь нах баьха моттигаш фордо къайлаяккхар.

Каст-каста хулача бесса, «Каспийски атлантида» лера хьалхагIа тIаккхьачараш Iилмахой а боацаш спортсменаш-аквалангисташ бар. Бяндован яхача мыса юххе цар форда кIалара яьхар топпарах яьча гебай, кадий, оаркхой, иштта кхыча цIагIа лелаеча пхегIай гаргаш.

Каспийски археологий - акванавтий группа кулгалхочо, Азербайджана исторе музея воккхагIа волча Iилман болхлочо Квачидзе Виктора дувц:

— Бяндован яхача мыса юххе юххьанца хIамаш кораяь ворхI шу гаргга ха яьннай. «Каспийски атлантида» къайле дукхача даькъе гучаяьннай. Тхога тахан топпара пхьегIий, ахчан знакий, хина кIала яьхача Бяндован яха цIи лелаеча городе баьхача гончараша пайда эцаш хиннача производства хIамай йIаьхий коллекцеш гулъеннай.

Эггара дукхагIа теркам тIаоз глазурованни пхьегIа, нийсагIа аьлча — цу тIа даьча йоазонаша. Царех цхьадараш Iодеша вIаштIехьдаьннад: «Хьаьий кадаш деча Юсифа»., хIанз а хьоца да къахьегами Iилмеи»... Керттерча даькъе малхбоалеи поэтий стихотворенеш тIара мугIараш хиннад уж.

Дехкача сурташ тIа юкъе дукхагIа да ломий, леопардий, павлиний, чкъаьрий, сеьрчий, говрий сурташ. Лелаш долча хана хьахьекхад хьайбаш, цу гIулакхо сурт хозагIа хетийт, цунна сюжетность лу. Иштта нийслу Iалаьмате хоза яь графически орнаменташ, хозача моттигерча кIувса тIара уж пхьегIа тIа яьхай мастера аьнна хет.

— Форда бухера тохкамаши берда йистера оахкамлаши цхьан ханна дора, — дувц дIахо Квачидзе Виктора.

— Тхона хьалха хийттача бесса, цу моттигера тIехьашка баьнца хиннаб форд. Кхо метр йолча цун бух йистерча отложенешта кIала ремесленникий улица гучаяьлар тхона: топпарах даь цIенолгаш, кийчъяь пхьегIа, гончарни пишкаш, торгозний лавкаш.

Цу дерригне тоъал дизза сурт оттаду Бяндован яхача городища вахарах лаьца. Шеко йоацаш да укхаза Iилман, поэзе живописи сийдеш хиннилга. Ремесленникий къахьегама башхало еш хиннай. ДагадоагIий шоана: «Хьаьий кадаш деча Юсифа». Производства лакха культура, цу хачага диллача, чоалхане технологи хиннай.

«Каспийски атлантида» — азербайджански халкъа къаьнец шийн тайпареи культура хинна хиларах цхьаьккха цхьа тешал. Кхы кердаяккха йиш йоаца шийн къаман традицеш лораеe а дегIаккхувла а карагIдаьннача халкъо бIаьшеренашка къовсам лоаттабаьб кхыча мехкий гIаьрахошта духьала.

Валерий ГРИГОРЬЕВ, АПН корреспондент.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 декабрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Самукъане старташ. 10.15 — Тахан Конституце ди да. 10.45 — Босбола телевидени. Вай адрес Советски Союз да. 11.40 — Босбола телевидени. «Пушкински фаьлгаш» яхача центральни берий театра фильма-спектакла премьера. 13.05 — Москвеи концертни залашка гIолла. Обозрени. 14.20 — «ЦIе ноккхара мозий» яха художественни фильм. 15.30 — Босбола телевидени. Советски поэтий стихаш. 15.45 — Цирка лампаш. 16.30 — Доазол дехьарча хьаьший бIаргашца Советски Союз. 16.45 — Босбола телевидени. Номер 1-гIа йола мультсборник. 18.00 — Кердадараш. 18.20 — «Франции иллни» яха музыкальни фильм. 19.20 — «Хьехархо» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Искусства мастерий концерт. Союзий ЦIеи Колонни залера передача. 22.55 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

15.30 — СССР-а Конституце ди. 15.40 — «Россе ашараш» яха фильм. 16.30 — «Неподдающиеся» яха художественни фильм.

6 декабрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Берашта йола Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Гургал бетта сахьат». 10.00 — Советски Союза гIулакх деш ва. 11.00 — Михалков. Кагирхой москoвски театра «Хьамсара кIаьнк» яха спектакль. 12.40 — Босбола телевидени. «Юртара сахьат». 13.40 — Босбола телевидени. «Iуйрийнара почта» яха музыкальни программа. 14.00 — Босбола телевидени. «Дикача наькъа тIа хилда». 16.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама. 16.30 — Музыкальни программа. 17.00 — Босбола телевидени. «Кинонийкъбархой клуб». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Игорев. «Походах дола дувцар» яха мультфильм. 18.40 — Босбола телевидени. Лекока оперетах йола «Жирофле - жирофля» яхача телевизионни спектакла премьера. 19.30 — Босбола телевидени. Хоккеях йола СССР чемпионат. 21.45 — «Ха». Информационни программа. 22.15 — Босбола телевидени. «Артлото». Эстрадни программа. 23.15 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

16.00 — «Иван Рыбаков» яха фильм-спектакль.

РАДИО

5 декабрь

6.30 — Хьасташ лоамашка хул. Дагестански радиопередача. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.40 — Хоамаш. 7.50 — Ашараш. 8.25 — Дагестански ашараш. 16.00 — «Ленински лоттагIлеца чIоагIало йолаш да вай» яха радиокомпозици Къилбаседа ХIирийчера передача. 16.30 — Къилбаседа ХIирийчен искусства мастерий концерт. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.40 — Интернациональни лоттагIлеи радиоклуб (нохчий меттала).

6 декабрь

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Юртбоахама знаней школа (нохчий меттала). 8.25 — Шоана дукха еза ашараш. 13.00 — «Це сийгаш» яха пионераштеи дешархоштеи йола передача (гIалгIай меттала). 13.40 — «Атенст» яха радиожурнал (нохчий меттала). 14.00 — «Самукъанерча тапгIе тIа» яха радиокомпозици (нохчий меттала). 14.20 — «БIухошкара музыкальни моарщалаш» яха концерт (гIалгIай меттала). 15.15 — КПСС-а XXIV-ча съезда соцамаш кхоачашде. «Цар пятилетка кхоачашъяьй» яха корреспонденци. 15.30 — Ашарий концерт (эрсий меттала). 16.00 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 16.30 — «Общественни порядкана ха тIа» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.50 — Ашараш. 18.00 — Иллеца лоттагIал дараштa дола концерт (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йоацаш, Iуйрийна цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбузехьара секунде 3—7 метр, наг-нагахьа 10—15 метрага кхоачаш чIоагIа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гIолла 2—7 Грозне 2—4 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж), Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкто кхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет зоадувл шинзоеи ерен шоаттен деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84. Типография из-за «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ № 11530.